

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง ความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา: การนำ
แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้
สำหรับโครงการพัฒนา ณ ราชอาณาจักรภูฏาน

จัดทำโดย นางชรินทร์ทิพย์ ยศธแสนย์
รหัส 9039

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 9 ปี 2560
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง ความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา: การนำ
แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้
สำหรับโครงการพัฒนา ณ ราชอาณาจักรภูฏาน

จัดทำโดย นางชรินทร์ทิพย์ ยศธแสนย์
รหัส 9039

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 9 ปี 2560
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักรับบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(ดร. กาญจนา วานิชกร)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต ดร. จริย์วัฒน์ สันตะบุตร)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรทัย ก๊กผล)
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ประเทศไทยเริ่มให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนา ตั้งแต่ปี 2535 โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (กรมวิเทศสหการในขณะนั้น) เป็นหน่วยงานหลักในการบริหารความช่วยเหลือผ่านโครงการความร่วมมือในลักษณะ South-South Cooperation และจากผลสำเร็จของการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ซึ่งช่วยให้ประเทศไทยผ่านภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 สามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจและพัฒนาประเทศต่อไปได้ด้วยดี มีการยอมรับจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ต่อมารัฐบาลได้กำหนดนโยบายการขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาดังกล่าวในทุกมิติ รวมถึงมิติด้านการต่างประเทศที่มุ่งเผยแพร่องค์ความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศต่าง ๆ ด้วย อย่างไรก็ตาม การนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติไม่ได้มีแบบจำลองการพัฒนา (Sufficiency Economy Development Model) ที่สามารถนำไปเป็นต้นแบบหรือใช้ได้ทันทีอย่างไม่มีเงื่อนไขในประเทศที่สนใจ เนื่องจากแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดที่สำคัญในลำดับขั้นตอนการทำงานหรือดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนา ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจดำเนินการที่เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคม ศักยภาพและความพร้อมของพื้นที่หรือชุมชนในแต่ละประเทศ เมื่อนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับเครื่องมือหรือกลไกในการบริหารโครงการพัฒนาต่าง ๆ อาทิ Project Cycle Management (PCM) และ Logical Framework ที่เป็นมาตรฐานสากลและมีการนำไปใช้ในหลายประเทศ จะช่วยเสริมประสิทธิภาพการดำเนินโครงการและสามารถติดตามประเมินผลได้ดี ซึ่งผลผลิตของการดำเนินโครงการจะสะท้อนถึงผลลัพธ์ของการประยุกต์ใช้แนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยเช่นกัน

ในกรณีของประเทศภูฏาน ถึงแม้ว่าขณะนี้ไม่ได้มีการเสนอร่างเอกสารแนวคิด เพื่อขอรับความร่วมมือในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ แต่ได้มีแจ้งในการประชุมในเบื้องต้นว่าจะขอรับการความร่วมมือในการดำเนินโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเป็นหมู่บ้านต้นแบบ จึงสามารถประเมินรูปแบบความช่วยเหลือที่ภูฏานต้องการได้ค่อนข้างชัดเจน และอาจกล่าวได้ว่าการที่ฝ่ายภูฏาน ต้องการนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาหรือกิจกรรมที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย GNH หรือการแปร GNH ไปสู่การปฏิบัติ ขณะที่ไทยมีจุดมุ่งหมายในการเผยแพร่การประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับสากล ถือเป็นประโยชน์ร่วมกันของสองประเทศ ดังนั้น จึงเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม ที่ไทยควรเร่งรัดดำเนินการโครงการประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภูฏานให้เห็นผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว เพราะภูฏานมีบริบทที่คล้ายกับไทย อาทิ การมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและเป็นผู้นำในการพัฒนาประเทศ การมีความเชื่อตามแนวศาสนาพุทธ มีภูมิสังคมการเกษตร มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับไทย และการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยกับภูฏานที่มีมาอย่างต่อเนื่อง จึงมีปัจจัยของความสำเร็จในนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้จึงมีค่อนข้างมาก และที่สำคัญ คือการที่แนวคิดความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH) ได้รับการยอมรับในเวทีโลกแล้ว หากมีการนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้และเห็นผลในเชิงประจักษ์ตามเป้าหมาย

ที่ตั้งไว้ จะช่วยสนับสนุนการเผยแพร่แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ ในการพัฒนาอย่างยั่งยืนของไทยในเวทีระหว่างประเทศด้วยเช่นกัน

จากการศึกษาข้อมูลในภาพรวมการเผยแพร่และการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ในต่างประเทศนั้น กรมความร่วมมือระหว่างประเทศควรจัดทำยุทธศาสตร์การเผยแพร่ และขับเคลื่อนการประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดลำดับความสำคัญของ กลุ่มประเทศเป้าหมายการขับเคลื่อน SEP และกำหนดตัวแบบหลักในการนำ SEP ไปประยุกต์ใช้ ศักยภาพของหน่วยงานไทย เพื่อกำหนดท่าทีการดำเนินนโยบายขับเคลื่อน SEP ในต่างประเทศ ขณะเดียวกันควรมีการประเมินผลสำเร็จของโครงการที่นำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ในต่างประเทศ เพื่อเป็นบทเรียนสำหรับประเทศที่จะเริ่มดำเนินการ การกำหนดกลไก หรือการบูรณาการองค์ความรู้สำหรับการนำ SEP ไปประยุกต์ใช้ ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กร เอกชนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน ผลักดันให้มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการขับเคลื่อน SEP เป็นการเฉพาะในลักษณะ agenda-based

สำหรับข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัตินั้น กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ ควรมีการสรุป บทเรียนที่ได้รับจากการดำเนินโครงการที่ได้นำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้แล้ว เพื่อให้เห็นผลความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม เพื่อใช้เป็นกรณีตัวอย่างความสำเร็จ (Success Cases) ที่สามารถนำไปปรับใช้ตามบริบทของแต่ละประเทศหรือแต่ละภูมิภาค และเป็นการแสดงถึง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (Aid Effectiveness) ที่ต้องสอดคล้องกับความต้องการและนโยบายการพัฒนาของประเทศผู้รับ การเตรียมความพร้อมเพื่อ สนับสนุนการปฏิบัติงาน เช่น การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน และการปรับปรุงระเบียบที่เกี่ยวข้อง ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน เตรียมความพร้อมให้กับผู้เชี่ยวชาญและอาสาสมัครที่จะไป ปฏิบัติงานในโครงการ และการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญในการ ดำเนินการขับเคลื่อนการประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งหน่วยงานราชการ มูลนิธิ และองค์กรที่มีการดำเนินงานวิจัยการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นเครือข่าย สนับสนุนการทำงานร่วมกันในโครงการพัฒนาเพื่อให้มีเป้าหมายเดียวกัน โดยอาจพิจารณารูปแบบ การจัดตั้งคณะทำงาน หรือคณะกรรมการร่วม

กิตติกรรมประกาศ

ในการจัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคล เรื่อง ความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา: การนำแนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้สำหรับโครงการพัฒนา อนุราชอาณาจักรภูฎาน ในครั้งนี้ ผู้จัดทำรายงานการศึกษาขอขอบพระคุณคณะอาจารย์ที่ปรึกษา ได้แก่ ดร. กาญจนา วานิชกร เอกอัครราชทูต ดร. จริย์วัฒน์ สันตะบุตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรทัย ก๊กผล ที่ได้กรุณาให้คำชี้แนะอันมีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดทำรายงานการศึกษา

นอกจากนี้ ผู้จัดทำรายงานการศึกษาขอขอบพระคุณ นางสาวพัชรา ศรีไมตรีพิทักษ์ อธิบดีกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ นางจิตเกษม ตันตพิริ รองอธิบดีกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ นายบรรจง อมรชีวิน ผู้อำนวยการส่วนให้ความร่วมมือกับต่างประเทศ 2 ที่ได้กรุณาให้โอกาส และสนับสนุนให้ผู้จัดทำรายงานฯ เข้ารับการอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 9 ซึ่งเป็นประโยชน์กับผู้จัดทำรายงานฯ อย่างมาก

ขอขอบคุณเพื่อน พี่ น้อง ส่วนให้ความร่วมมือกับต่างประเทศ 2 และเพื่อนข้าราชการ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์สำหรับการทำรายงาน การศึกษานี้

ขอขอบพระคุณท่านผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกท่านของสถาบันการต่างประเทศ เทวะวงศ์วโรปการ ที่ได้อำนวยความสะดวกให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นอย่างดี

สุดท้ายขอขอบพระคุณบิดา มารดาที่ให้กำเนิดและเลี้ยงดูที่ดี ขอขอบคุณครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจ

ชรินทร์ทิพย์ ยศธแสนย์

สิงหาคม 2560

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา	3
1.4 คำถามการศึกษา	3
1.5 สมมติฐานการศึกษา	3
1.6 ประโยชน์ของการศึกษา	4
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา	5
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	13
2.3 สรุปกรอบแนวคิด	14
บทที่ 3 ผลการศึกษา	16
3.1 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทย	16
3.2 การเผยแพร่แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปต่างประเทศ	18
3.3 โครงการความร่วมมือที่นำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไป ประยุกต์ใช้	19
3.4 แนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับโครงการความร่วมมือเพื่อการ พัฒนา	20
3.5 การเสนอโครงการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงของภูฎาน	22
3.6 องค์ความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ประยุกต์ใช้กับภูฎาน	23
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	28
4.1 สรุปผลการศึกษา	28
4.2 ข้อเสนอแนะ	29
บรรณานุกรม	33

ภาคผนวก

ก.	Concept Paper on Sustainable Community Development Model based on the Application of the Philosophy of Sufficiency Economy	36
ข.	สรุปโครงการ “พัฒนาหมู่บ้านต้นแบบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ณ เมืองเฮธา กรุงตลี สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยติมอร์-เลสเต	39
ค.	สรุปโครงการ “The Sustainable Community Development following SEP approach ณ หมู่บ้าน Delthota Pahalagama เมือง Kandy และหมู่บ้าน 198 Lakshitha Uyana เมือง Polonnaruwa” ประเทศศรีลังกา	40
ง.	การใช้ Logical Framework ในโครงการ ณ ประเทศศรีลังกา	41
	ประวัติผู้เขียน	46

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา

1.1.1 ความเป็นมา

จากการที่ประเทศไทยได้รับความร่วมมือทางวิชาการ (Technical Cooperation) จากแหล่งผู้ให้ต่าง ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา ในสาขาที่สำคัญ เช่น การเกษตร การสาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสาขาต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งประเทศไทยได้นำองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับการถ่ายทอดจากความร่วมมือทางวิชาการดังกล่าว มาปรับใช้ในโครงการเพื่อการพัฒนาของหน่วยงานไทยที่เกี่ยวข้อง จนกระทั่งไทยมีระดับการพัฒนาประเทศที่สูงขึ้นมาเป็นลำดับ ประเทศไทยได้เริ่มให้ความร่วมมือทางวิชาการแก่กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน หลังจากไทยได้ลงนามในแผนปฏิบัติการบัวโนสไอเรส (Buenos Aires Plan of Action-BAPA) เมื่อปี พ.ศ. 2521 (ค.ศ. 1978) ซึ่งเป็นการตกลงร่วมกันระหว่างประเทศกำลังพัฒนาที่จะให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในลักษณะ South-South Cooperation (SSC) และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา ได้มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินงานความร่วมมือกับประเทศกำลังพัฒนา โดยมีการความร่วมมือระหว่างประเทศ¹ เป็นหน่วยงานดำเนินงานหลักระดับรัฐบาลในการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาดังกล่าว

ขณะเดียวกัน ในระดับนโยบาย กระทรวงการต่างประเทศได้นำกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในด้านความมั่นคง ข้อ (4) มากำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ 5S เพื่อเป็นฐานในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการต่างประเทศ² ที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ประกอบด้วย ความมั่นคง (Security) ความยั่งยืน (Sustainability) สถานะ (Status) มาตรฐาน (Standard) ประสานพลัง (Synergy) โดยในประเด็นยุทธศาสตร์ความยั่งยืน (Sustainability) ได้วางแนวทางการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนาในการกระชับความสัมพันธ์กับต่างประเทศและส่งเสริมบทบาทไทยในเวทีระหว่างประเทศ และได้นำไปเชื่อมโยงกับบทบาทของประเทศไทยที่มีต่อประชาคมโลกในการด้านการพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals-MDGs) ตามกรอบของการพัฒนาภายใต้ปฏิญญาปารีส (Paris Declaration) ในช่วงปี พ.ศ. 2543-2558 ที่ผ่านมา และการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในช่วงปี พ.ศ. 2558-2573 (Sustainable Development Goals 2015-2030 หรือ SDGs) ซึ่งมี

¹ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ เดิมชื่อ กรมวิเทศสหการ ตั้งขึ้นในปี 2504 สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี และจากการปฏิรูประบบราชการในปี 2545 ได้ย้ายมาสังกัดกระทรวงการต่างประเทศ ในปี 2547 ถูกยุบเลิกและตั้งใหม่ในชื่อสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (สพร.) ต่อมาในปี 2558 ได้รับการยกสถานะ เป็นหน่วยงานระดับกรม ในชื่อ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ สังกัดกระทรวงการต่างประเทศ

² ที่มา: www.mfa.go.th

เป้าหมาย 17 ข้อที่จะดำเนินการให้สำเร็จภายในปี พ.ศ. 2573 (ค.ศ. 2030) เพื่อให้โลกมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างมีสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบซึ่งกันและกัน มุ่งมั่นขจัดความยากจน

1.1.2 ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยดำเนินความร่วมมือเพื่อการพัฒนากับราชอาณาจักรภูฏาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 โดยความร่วมมือในช่วงแรกมุ่งเน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถและศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ของภูฏาน โดยการให้ทุนการศึกษา ฝึกอบรมและดูงาน ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการและแผนพัฒนาแห่งชาติของภูฏาน ต่อมาเมื่อการดำเนินงานความร่วมมือมีรูปแบบที่หลากหลายและมูลค่าความร่วมมือมากขึ้น จึงมีการตกลงร่วมกันที่จะจัดทำแผนการให้ความร่วมมือ Thailand-Bhutan Development Cooperation Programme ในลักษณะ Programme-based Approach ระยะ 3 ปี โดยแผนงานที่ 1 เริ่มในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2551-2553 ปัจจุบันอยู่ในช่วงของแผนงานระยะ 3 ปี แผนงานที่ 4 (พ.ศ. 2560-2562) ซึ่งในภาพรวมการดำเนินงานความร่วมมือไทยภูฏานมีความคืบหน้าและปรากฏผลเป็นรูปธรรมอย่างมาก โดยในปี 2559 มูลค่าความช่วยเหลือที่ไทยให้กับภูฏานอยู่ในลำดับที่ 4 รองจาก สเปน, ลาว (ร้อยละ 32) กัมพูชา และเมียนมา

ในการส่งเสริมให้นานาประเทศรับรู้ เข้าใจ และนำแนวทางของการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในประเทศของตนนั้น กรมความร่วมมือระหว่างประเทศได้ดำเนินการโดยใช้กลไกความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งแบ่งปันประสบการณ์และตัวอย่างความสำเร็จในภาคทฤษฎีและปฏิบัติมากกว่า 14 ปี ในรูปแบบการให้ทุนการศึกษา ฝึกอบรมและศึกษาดูงาน ประเทศภูฏานเป็นหนึ่งในหลาย ๆ ประเทศที่ได้รับการสนับสนุนผ่านกลไกดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้เข้าร่วมศึกษาดูงานโครงการที่ประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทยมาเป็นลำดับ ซึ่งต่อมา ฝ่ายภูฏานเห็นว่า แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดที่สำคัญ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งสามารถนำไปปรับใช้กับสภาพเศรษฐกิจ สังคม (socio-economic settings) ของภูฏานได้เช่นกัน เพื่อให้การดำเนินงานการพัฒนาของภูฏานมีผลลัพธ์แบบองค์รวมในทางปฏิบัติ ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน ชุมชนและประเทศมากยิ่งขึ้น โดยภูฏานได้แสดงความสนใจ และได้แสดงความประสงค์ในการประชุมประจำปีระหว่างไทยกับภูฏาน เมื่อเดือนตุลาคม 2559 และการประชุมระหว่างกรมความร่วมมือระหว่างประเทศกับ Gross National Happiness Commission (GNHC) ในเดือนมิถุนายน 2560 ว่า ไทยและภูฏานสามารถร่วมมือกันได้ดีด้วยการนำหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมาย Community vitality ของแนวคิดความสุขมวลรวมประชาชาติ (Gross National Happiness-GHN) ของภูฏาน โดยขอรับความร่วมมือในการดำเนินโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเป็นหมู่บ้านต้นแบบ 1 หมู่บ้าน ก่อนขยายผลไปยังหมู่บ้านอื่นต่อไป

ผู้จัดทำรายงาน จึงเห็นว่าการดำเนินโครงการพัฒนาที่นำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในประเทศภูฏาน ควรมีการนำเครื่องมือการบริหารโครงการความร่วมมือ ในรูปแบบที่เหมาะสมมาใช้ในการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ โดยคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมที่แตกต่างของแต่ละท้องถิ่นด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์แนวทางการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ไทยให้กับต่างประเทศ

1.2.2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานกิจกรรมที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบด้านเกษตรผสมผสานของไทย

1.2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์กระบวนการบริหารโครงการความร่วมมือของ 2 ประเทศที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในโครงการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบด้านเกษตรผสมผสานในประเทศ คือ ติมอร์ เลสเต และศรีลังกา

1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตการศึกษา

1) ศึกษาจากข้อมูลความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนาที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศดำเนินงานกับประเทศต่าง ๆ โดยไม่รวมถึงการดำเนินงานด้านเงินกู้ (ODA Loan) และมิติความสัมพันธ์ทางการเมือง หรือความร่วมมือทางเศรษฐกิจการค้าการลงทุน

2) ศึกษาจากเอกสารและข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรหลักของไทยที่เผยแพร่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ

3) ศึกษาจากเอกสาร บันทึกข้อมูล สรุปข้อมูลการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ในการเผยแพร่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปยังประเทศติมอร์ เลสเต ศรีลังกา และข้อมูลความร่วมมือที่ไทยให้กับภูฏานของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ

1.3.2 วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

ใช้ระเบียบวิธีการศึกษาแบบการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ข้อมูลทุติยภูมิจากหนังสือ เว็บไซต์ และเอกสารวิชาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ (1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) แผนยุทธศาสตร์กระทรวงการต่างประเทศ (3) แผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (4) เอกสารเกี่ยวกับ SDGs และ (5) รายงานการประชุมที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เป็นแหล่งอ้างอิงเพื่อจัดทำรายงานการศึกษา

1.4 คำถามการศึกษา (Research Question)

การบริหารโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่นำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในต่างประเทศ จะสามารถนำไปปรับใช้กับภูฏานได้อย่างไร

1.5 สมมติฐานการศึกษา

การที่ภูฏานได้ตอบรับในเชิงบวกที่จะนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชนของภูฏานในการประชุมหารือระหว่างกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ และ Gross National Happiness Commission (GNHC) เมื่อเดือนมิถุนายน 2560 นั้น แสดงให้เห็นว่าภูฏานตระหนักถึงความเป็นไปได้ที่จะนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการแปรแผนพัฒนาประเทศไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย GNH ของประเทศตามที่วางไว้

ขณะที่ ในระดับนโยบายรัฐบาลในปัจจุบัน ได้กำหนดนโยบายให้เผยแพร่และส่งเสริมการประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในและต่างประเทศ ดังนั้น เมื่อจะมีการนำไปประยุกต์ใช้กับกฎหมาย จึงน่าจะนำรูปแบบหรือแนวทางการบริหารความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เคยดำเนินการกับประเทศอื่น ไปปรับใช้กับกฎหมายได้เช่นกัน

การศึกษาจะค้นคว้าหาข้อมูลสนับสนุน และนำมาวิเคราะห์ว่า สมมติฐานที่ตั้งไว้เป็นจริงหรือไม่ อย่างไร

1.6 ประโยชน์ของการศึกษา

1.6.1 ผลการศึกษาจะนำเสนอแนวทางการบริหารโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่นำแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในต่างประเทศ และปัจจัยที่ควรคำนึงถึงในการดำเนินโครงการพัฒนา

1.6.2 ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโดยการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้กับประเทศกฎหมาย

1.6.3 เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้นำผลการศึกษาและข้อเสนอแนะไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนาต่อไป

บทที่ 2

กรอบแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

2.1.1 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (Official Development Assistance–ODA)³ คือ การช่วยเหลือ⁴ ที่ดำเนินงานโดยรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศกำลังพัฒนา ประกอบด้วย (1) การช่วยเหลือด้านเงินกู้แบบผ่อนปรน (Concessional Loan) ทั้งเงินกู้ระยะยาวดอกเบี้ยต่ำกว่าอัตราในตลาดทั่วไป หรือให้ระยะเวลาปลอดการชำระหนี้ (Grace periods) ที่ยาวนาน หรือให้ทั้งสองอย่าง และมีสัดส่วนการให้เปล่าไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 และ (2) การให้ความช่วยเหลือแบบให้เปล่า (Grant aid) ซึ่งอาจเป็นการสนับสนุนทางการเงิน หรือการให้ความร่วมมือทางวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือเพื่อพัฒนานั้น เริ่มมีมาตั้งแต่การจัดตั้งองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Cooperation and Development–OECD) วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2504⁵ โดยกลุ่มประเทศในแถบยุโรปเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้ประเทศสมาชิกด้วยตนเองและพัฒนาความเข้มแข็งของตลาดเสรี รวมถึงให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาเพื่อขจัดความยากจน

แนวทางการพัฒนาของ OECD มุ่งสร้างความเข้มแข็งของการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างผู้ให้และผู้รับ และเพื่อให้การดำเนินงานความร่วมมือเพื่อพัฒนามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา OECD ได้จัดประชุมระดับสูง (High Level Forum) ระหว่างกลุ่มผู้ให้และผู้รับมาแล้ว 5 ครั้ง โดยแต่ละครั้งได้มีการออกปฏิญญาเพื่อการพัฒนาเพื่อให้กลุ่มผู้ดำเนินงานความร่วมมือเพื่อพัฒนานำไปพิจารณาใช้เป็นบริบทในการจัดทำแผนดำเนินงานในระดับต่าง ๆ ดังนี้

1) การประชุมสูงครั้งที่ 1 ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลี ในปี พ.ศ. 2546 ได้ออกปฏิญญากรุงโรม (The Rome Declaration on Harmonization) กำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานความช่วยเหลืออย่างมีเอกภาพ

2) การประชุมระดับสูงครั้งที่ 2 ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศสในปี พ.ศ. 2548 มีการออกปฏิญญาปารีส (Paris Declaration on Aid Effectiveness) ซึ่งชูประเด็นการความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้บรรลุถึงความสำเร็จของการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) และได้นำไปสู่การกำหนดแนวทาง 5

³ ที่มา: <https://oecd.org>

⁴ ปัจจุบันไม่นิยมใช้คำว่า “ความช่วยเหลือ” แต่ใช้คำว่า “ความร่วมมือ” หรือ “ความร่วมมือร่วมมือเพื่อการพัฒนา”

⁵ ที่มา: www.oecd.org/history

ประการ⁶ ประกอบด้วย (1) ความเป็นเจ้าของ (Ownership) ซึ่งประเทศผู้รับจะต้องเป็นผู้เสนอความร่วมมือเพื่อดำเนินงานพัฒนาได้ด้วยตนเอง (2) ความสอดคล้องกับนโยบายผู้รับ (Alignment) (3) การสอดคล้องประสานระหว่างประเทศผู้ให้ (Harmonization) เพื่อลดความซ้ำซ้อนและต้นทุนของการดำเนินงานมุ่งเน้นการดำเนินงานแบบแผนงาน (Program-based Approach) (4) การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Managing for Results) เพื่อให้ประเทศผู้ให้และผู้รับร่วมกันการดำเนินงานแบบมีการติดตาม ประเมินผล การพัฒนาเครื่องมือการตรวจสอบที่เหมาะสม (5) ความพร้อมในการตรวจสอบ (Mutual Accountability) คำนึงถึงความโปร่งใสของทั้งการดำเนินงานและการใช้งบประมาณ มีการรายงานผลอย่างเป็นระบบต่อประชาชน และต่อฝ่ายบริหารของประเทศทั้งนี้ เพื่อให้ความช่วยเหลือมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3) การประชุมระดับสูงครั้งที่ 3 ณ กรุงอักกรา ประเทศกานา ในปี พ.ศ.2551 เน้นความสำคัญการดำเนินงานตามปฏิญญาปารีส การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมเพื่อให้ความช่วยเหลือมีประสิทธิผลมากขึ้น มีการกำหนดแนวปฏิบัติ Accra Agenda for Action: AAA ให้มีการดำเนินงานความร่วมมือแบบหุ้นส่วนเพื่อให้เกิดความรู้สึกการเป็นเจ้าของ และให้มีการพัฒนาศักยภาพประเทศผู้รับ

4) การประชุมระดับสูงครั้งที่ 4 ณ เมืองปูซาน ประเทศเกาหลีใต้ ในปี พ.ศ. 2554 ได้ออกปฏิญญาปูซาน “Bussan Partnership for Effective Development Cooperation” เน้นความร่วมมือแบบหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ ในลักษณะความร่วมมือแบบใต้-ใต้ (South-South Cooperation) และความร่วมมือแบบเหนือ-ใต้ (North-South Cooperation)

5) การประชุมระดับสูงครั้งที่ 5 ณ กรุงเม็กซิโกซิตี ประเทศเม็กซิโก ในปี พ.ศ. 2557 ที่ปรับแนวการพิจารณาประสิทธิผลตามที่ระบุในปฏิญญาปารีส เป็นการเพิ่มประสิทธิผลของการพัฒนาโดยเน้นความร่วมมือแบบหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนาความร่วมมือแบบใต้-ใต้ (South-South Cooperation) และความร่วมมือไตรภาคีทั้งแบบความร่วมมือสามฝ่ายระหว่างประเทศกำลังพัฒนา (South-South-South Cooperation) และความร่วมมือระหว่างประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนาเพื่อประเทศที่สาม (North-South-South Cooperation)

อาจกล่าวได้ว่า ปฏิญญาปารีสซึ่งออกในการประชุมระดับสูงครั้งที่ 2 ส่งผลให้ไทยและประเทศคู่ร่วมมือต่าง ๆ จริงจังกับผลการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ประเทศผู้รับต้องคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ ในขณะที่ประเทศผู้ให้คำนึงถึงความยั่งยืนของการให้ความช่วยเหลือตามแนวทางของ Aid Effectiveness เป็นการกระตุ้นให้แหล่งผู้ให้และผู้รับต่าง ๆ ร่วมมือกันในการให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนากับประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ และการเน้นย้ำความร่วมมือหุ้นส่วนและความร่วมมือแบบใต้-ใต้ ในประชุมระดับสูงครั้งที่ 5 ซึ่งหมายถึง “กระบวนการ สถาบัน การจัดการ หรือการออกแบบวางแผนสำหรับการดำเนินงานทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและวิชาการ ทั้งในระดับทวิภาคี ภูมิภาค อนุภูมิภาค หรือระหว่างภูมิภาค เพื่อแบ่งปันความรู้ การแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญ ทักษะ และทรัพยากร ของประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศ” ซึ่งต่อมาประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ ก็ได้รวมตัวกันก่อตั้ง

⁶ High Level Forum in Paris, Paris Declaration on Aid Effectiveness, 2005

กลุ่ม 77 (Group 77) ขึ้น เพื่อแสดงถึงความพยายามที่จะให้มีความร่วมมือระหว่างประเทศ กำลังพัฒนา บนพื้นฐานของการเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน สร้างความเป็นปึกแผ่นระหว่างประชาชน และประเทศกำลังพัฒนาเพื่อที่จะสร้างความเป็นอยู่ที่ดี พึ่งพาตนเองได้ และบรรลุเป้าหมาย การพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals–MDGs) และการบรรลุเป้าหมาย การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals–SDGs) ในปัจจุบัน

2.1.2 แนวทางการบริหารโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

วงจรโครงการ (Project Cycle) เป็นการแสดงขั้นตอนความสัมพันธ์ของขั้นตอน รวมทั้งภารกิจหรือกิจกรรมทั้งหมดของโครงการหนึ่ง ๆ ตั้งแต่การมีแนวคิดที่จะมีโครงการจนถึงเสร็จสิ้นโครงการ และมีการประเมินผลโครงการ เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับในการกำหนดโครงการใหม่ ๆ ต่อไป โดยแบ่งได้เป็น 4 ระยะ ตามแนวคิดของ Adams และ Barndt (1983) ดังนี้

ระยะที่ 1 แนวคิด	ระยะที่ 2 วางแผน	ระยะที่ 3 ดำเนินการ	ระยะที่ 4 สิ้นสุดโครงการ
<ul style="list-style-type: none"> - พิจารณาความจำเป็นที่ต้องมีโครงการ - กำหนดเป้าหมาย - ประเมินทรัพยากรที่ต้องใช้ - นำเสนอต่อหน่วยงานในรูปของโครงการ -หารือกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ 	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดโครงสร้างหน่วยงานที่ดำเนินโครงการ - กำหนดเป้าหมายที่ต้องการ - กำหนดกรอบเวลา - กำหนดระยะเวลาดำเนินงาน - การแบ่งหน้าที่และทรัพยากร - สร้างทีมงานโครงการ 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเตรียมงานสำหรับโครงการ (กิจกรรมที่จำเป็นสำหรับโครงการ) 	<ul style="list-style-type: none"> - การถ่ายโอนผลผลิตของโครงการ - การถ่ายโอนทรัพยากรบุคคล - การถ่ายโอนความสำเร็จตามข้อผูกพัน - สิ้นสุดโครงการ

สำหรับในขั้นของการวางแผนโครงการมีเครื่องมือหลายประเภท ซึ่งรวมถึงการวางแผนเชิงตรรกะ หรือ Logical Framework Approach–LFA ที่ได้รับความนิยมในการนำมาใช้ เพื่อให้มีการวางแผนโครงการอย่างเป็นระบบ ยึดหลักเหตุและผล มีการเชื่อมโยงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลในด้านต่าง ๆ ขององค์ประกอบโครงการ อาทิ การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Goal) วัตถุประสงค์ (Purpose) ผลผลิต (Outputs) กิจกรรมต่าง ๆ (Activities) ที่ต้องดำเนินการตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ (Input) ที่ต้องจัดหาสนับสนุน ซึ่งองค์การบริหารความร่วมมือระหว่างประเทศ เช่น CICA GIZ และ JICA เป็นต้น ใช้เครื่องมือดังกล่าวในการวางแผนโครงการ/กิจกรรมความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมถึงกรมความร่วมมือระหว่างประเทศด้วยโดย LFA จะช่วยในการกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญของแผนโครงการประกอบด้วย

- 1) วัตถุประสงค์ระดับเหนือโครงการหรือเป้าประสงค์โดยรวม (Overall Goal)
- 2) วัตถุประสงค์โครงการ (Project Purpose)

- 3) ผลผลิต (Output)
- 4) กิจกรรม (Activity)
- 5) ตัวชี้วัด (Objectively Verifiable Indicator–OVI)
- 6) หลักฐานการตรวจสอบ (Means of Verification–MOV)
- 7) ข้อสมมติฐาน

โดยตารางการจัดทำ Logical Framework ออกแบบให้เห็นภาพรวมโครงการในลักษณะตาราง 4x4 ช่อง รวมเป็น 16 ช่อง ซึ่งง่ายต่อการนำความเข้าใจ โดยแต่ละช่องจะมีคำอธิบายดังนี้

สรุปรายละเอียด	ตัวชี้วัด	หลักฐานการตรวจสอบ	ข้อสมมติฐานที่สำคัญ
<u>วัตถุประสงค์ระดับเหนือโครงการ</u> วัตถุประสงค์ระดับสูงสุดที่วัตถุประสงค์โครงการจะมีส่วนช่วยให้บรรลุ โดยปกติแล้วอันนี้ถือว่าเป็นวัตถุประสงค์ระดับแผนงาน	การกำหนดตัวชี้วัดว่าจะมีการบรรลุวัตถุประสงค์ระดับเหนือโครงการได้อย่างไร (ทั้งทางตรงและทางอ้อม)	แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการตรวจสอบและวิธีการใช้ในการรวบรวมและรายงาน	ข้อสมมติฐานเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์โครงการ ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของโครงการ
<u>วัตถุประสงค์โครงการ</u> เป็นผลที่คาดหวังให้ประสบผลสำเร็จในระดับโครงการเมื่อสิ้นสุด ผลในระดับนี้เรียกว่าผลลัพธ์	การกำหนดตัวชี้วัดวัตถุประสงค์เมื่อสิ้นสุดโครงการและใช้การตรวจสอบประเมินผล	–“–	ข้อสมมติฐานเกี่ยวเนื่องกับวัตถุประสงค์โครงการ/วัตถุประสงค์ระดับเหนือโครงการ แต่โครงการควบคุมไม่ได้
<u>ผลผลิต</u> ผลที่จะเกิดขึ้นภายใต้การจัดการของโครงการและโครงการควบคุมได้	การกำหนดตัวชี้วัดผลผลิตในเชิงปริมาณ คุณภาพ เวลาและสถานที่	–“–	ข้อสมมติฐานเกี่ยวเนื่องกับผลผลิต/วัตถุประสงค์โครงการที่มีผลต่อความสำเร็จต่อวัตถุประสงค์โครงการ แต่ควบคุมไม่ได้

สรุปรายละเอียด	ตัวชี้วัด	หลักฐานการตรวจสอบ	ข้อสมมติฐานที่สำคัญ
กิจกรรม งานที่ต้องดำเนินการเพื่อให้ เกิดผลผลิตที่กำหนด	การบรรจุปัจจัยนำเข้า (Input) - งบประมาณ - บุคลากร - วัสดุอุปกรณ์ การกำหนดรายละเอียด การทำงานแต่ละกิจกรรม โดยปกติแล้วจะระบุไว้ใน แผนปฏิบัติการ	- “ -	ข้อสมมติฐานที่เชื่อมโยง กับกิจกรรม/ผลผลิต <u>เงื่อนไขขั้นต้น</u> ระบุเงื่อนไขที่จำเป็น ก่อนที่จะเริ่มต้นโครงการ

ที่มา: บรรจง อมรชวีวิน, การวางแผนและการบริหารโครงการ, หน้า 133.

การบริหารโครงการความร่วมมือเป็นองค์ความรู้ที่ไทยได้รับการดำเนินการโครงการความช่วยเหลือจากประเทศต่าง ๆ รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นแนวมาตรฐานสากลที่หน่วยงานและองค์การระหว่างประเทศได้มีประสบการณ์ในการนำมาใช้ในการดำเนินงานมาเป็นเวลานาน มีการปรับปรุงแก้ไขจนมีคู่มือและแนวทางที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย การเสนอข้อเสนอโครงการ (Project Proposal) การศึกษาความเป็นไปได้และประเมินโครงการ⁷ (Feasibility Studies and Appraisal) การออกแบบโครงการ (Project Design) การจัดทำแผนดำเนินงาน แผนงบประมาณ แผนกำลังคน การคัดเลือกผู้บริหารโครงการ และการเตรียมความพร้อมอื่น ๆ การติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation)

2.1.3 แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเริ่มต้นมาจาก World Commission on Environment and Development (WCED) ภายใต้องค์การสหประชาชาติ ที่ได้จัดทำรายงาน “Brundtland Report”⁸ เมื่อปี พ.ศ. 2530 (ค.ศ. 1987) โดยแสดงข้อห่วงกังวลและเรียกร้องให้ชาวโลกเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตให้ปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับข้อจำกัดของธรรมชาติ รวมทั้งได้เสนอว่ามนุษยชาติสามารถที่จะทำให้เกิด "การพัฒนาที่ยั่งยืน" ขึ้นมาได้ โดยให้คำนิยามไว้ในรายงานดังกล่าวว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) หมายถึง การพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการ

⁷ โครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ดำเนินงานโดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศไม่ใช่โครงการขนาดใหญ่ และส่วนใหญ่เป็นโครงการเชิงสังคม ในขั้นตอนของการประเมินโครงการจึงอาจจะไม่ดำเนินการ แต่จะดำเนินการในลักษณะการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น และพื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ (Fact Finding) โดยคณะผู้เชี่ยวชาญไทยในสาขานั้น ๆ

⁸ มาจากชื่อนาง Gro Harlem Brundtland ชาว挪เรเวย์ ซึ่งเป็นประธานการประชุม World Commission on Environment and Development ในขณะนั้น

ของคนในรุ่นปัจจุบันโดยไม่ทำให้คนในรุ่นอนาคตต้องประนีประนอมยอมลดทอนความสามารถในการที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง “Sustainable Development is development that meets to needs of the present without compromising the ability of the future generations to meet their own needs”

นักวิชาการของไทยได้มีการให้คำจำกัดความการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ในบทความทางวิชาการในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

นายเกื้อ วงศ์บุญสิน (2538: 71–72) กล่าวว่า การพัฒนาแบบยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่ตรงกับความต้องการตามความจำเป็นในปัจจุบันโดยสามารถรองรับความต้องการหรือความจำเป็นที่จะเกิดแก่ชนรุ่นหลัง ๆ ด้วย

นายไพฑูรย์ พงศะบุตร (2544: 21) กล่าวว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ การอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างพอดี เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ในระยะยาวและมีการกระจายผลประโยชน์ให้แก่คนส่วนใหญ่ รวมทั้งความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างผู้เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย

2.1.4 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)⁹

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เริ่มร่างเป็นข้อเสนอตั้งแต่ช่วงหลังการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (the United Nations Conference on Sustainable Development) หรือการประชุม Rio+20 ในปี 2012 ที่ประเทศบราซิล ผ่านการมีส่วนร่วมในทุกระดับ ตั้งแต่ผู้นำและตัวแทนของรัฐต่าง ๆ ไปจนถึงการระดมความเห็นและเสียงจากคนยากจนและกลุ่มที่เปราะบางที่สุดกลุ่มต่าง ๆ ในโลก ผ่านกลไกขององค์กรพัฒนาเอกชนที่องค์กรภาควิชาการ ต่าง ๆ

SDGs เป็นพันธกิจร่วมของประเทศสมาชิกสหประชาชาติ 193 ประเทศ ที่ร่วมลงนามในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2558 เพื่อให้มีความต่อเนื่องของการพัฒนาหลังจากเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (MDGs) ทั้ง 8 ข้อ ซึ่งได้สิ้นสุดลงในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) โดยให้มองการพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) ของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่มีความเชื่อมโยงกันเรียกว่าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และใช้เป็นทิศทางพัฒนาที่ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี ตั้งแต่กันยายน พ.ศ. 2558 ถึงสิงหาคม พ.ศ.2573 ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย โดยเป้าหมายข้อ 17 เน้นการสร้างภาคีความร่วมมือ (Partnership for Goals) ซึ่งส่งเสริมการทำงานร่วมกันจากทุกภาคส่วน ทั้งในประเทศและในระดับนานาชาติ เพื่อสนับสนุนการระดมทุน เทคโนโลยี การยกระดับศักยภาพของส่วนราชการ องค์กรสาธารณะประโยชน์ และความรับผิดชอบต่อเป้าหมายร่วมกัน

สำหรับประเทศไทย เป้าหมาย SDGs เป็นประเด็นที่ถูกนำมาใช้ในการกำหนดทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) เพื่อให้ทุกภาคส่วนร่วมสร้างสรรค์สังคมที่เป็นสุข ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ขจัดปัญหาความยากจน ส่งเสริมการเป็นเศรษฐกิจสีเขียว มีการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

⁹ ที่มา: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

ที่มา: <https://sdgmove.com/2017/06/01/goals/>

2.1.5 เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy)¹⁰

เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยโดยมีพระราชหฤทัยมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือผู้ที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม ซึ่งมักจะประสบปัญหาความแปรปรวนของดินฟ้าอากาศ ฝนตกไม่สม่ำเสมอ เกิดภาวะแห้งแล้งทั่วไปทำให้การทำเกษตรกรรมไม่ได้ผลผลิตดีเท่าที่ควร พระองค์จึงมีพระราชดำริที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว และยกระดับพัฒนาความเป็นอยู่ของราษฎรในภาคเกษตรกรรมให้เกิดความพออยู่พอกินและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทรงมีพระราชวินิจฉัย ค้นคว้าสำรวจ รวบรวมข้อมูล แล้วทำการทดสอบเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ ที่ดินพันธุ์พืช เพื่อให้เกษตรกรสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในพื้นที่ของตนเอง ตั้งเป็น “ทฤษฎีใหม่” ใช้หลักการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด อันเป็นการพัฒนาการเกษตรแบบพึ่งพาตนเอง ผสมผสานกิจกรรมพืช สัตว์ และประมง ให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยทำการเกษตรในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดความ “พออยู่พอกิน”

ต่อมาในช่วง ปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยได้ประสบปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรงประชาชนทั่วไปได้รับความเดือดร้อน ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม ผู้ประกอบการหลายแห่งได้ปิดกิจการลง ทำให้ประชาชนตกงานเป็นจำนวนมากก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานอย่างรุนแรงและต่อเนื่องพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 จึงได้ทรงพระราชทานพระราชดำริ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแนวทางใหม่ที่จะช่วยแก้ไขปัญหา โดยนำหลักการและวิธีการที่ใช้ในภาคเกษตรกรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินชีวิตของประชาชนชาวไทยให้รู้จักการดำเนินชีวิตอยู่อย่างพอประมาณ เติบโตทางสายกลาง มีความพอดี และพอเพียงกับตนเอง ดำรงชีวิตแบบพออยู่พอกินและสามารถพึ่งตนเองได้

¹⁰ ที่มา: www.chaipat.or.th

หลักการเศรษฐกิจพอเพียงจึงตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผนการตัดสินใจ โดยมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วนดังนี้

1) กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากวิกฤตเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2) คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3) ค่านิยม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้

(1) ความพอประมาณ หมายถึงความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

(2) ความมีเหตุผล หมายถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

(3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึงการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4) เงื่อนไขการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

(1) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

(2) เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภและไม่ตระหนี่

ทั้งนี้ ผลที่คาดว่าจะได้รับการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เพราะจะทำให้เกิดผลดีต่อประชาชนชุมชน และสังคมประเทศชาติ ดังนี้

1) ความสำคัญของครอบครัวสมาชิกในครอบครัวดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข เพราะปฏิบัติตามหลักพออยู่พอกิน พอใช้ ส่งผลให้ไม่ยากจน ไม่มีหนี้สิน มีเงินออม และพึ่งตนเองได้

2) ความสำคัญต่อชุมชนมีการรวมกลุ่มสร้างงานและอาชีพและนำทรัพยากรของชุมชนมาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ สมาชิกในชุมชนร่วมมือกันแก้ไขปัญหา

3) ความสำคัญต่อสังคมประเทศชาติทำให้สังคมเข้มแข็ง ผู้คนมีอาชีพที่และรายได้ที่มั่นคง สมาชิกในสังคมร่วมกันสืบทอดภูมิปัญญาและพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา: มูลนิธิชัยพัฒนา www.chaipat.or.th

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 นางสมส่วน ฮาว ได้ศึกษาไว้ในรายงานการศึกษาหลักสูตรนักการบริหารการทูต รุ่นที่ 7 ปีการศึกษา 2558 ซึ่งผลการศึกษามีข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้

1) แนวคิดความร่วมมือแบบได้-ได้ ที่หากไทยนำมาพิจารณาดำเนินงานความร่วมมือ เพื่อการพัฒนาจะชูปบาทและชื่อเสียงของไทย ที่สนับสนุนแนวคิด Global Partnership for Development ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ 17 ของ SDGs (Global Partnership for Sustainable Development)

2) ศักยภาพความร่วมมือเพื่อการพัฒนาภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ได้แก่ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนา การเกษตร รวมถึงความมั่นคงทางอาหาร การพัฒนาเศรษฐกิจเชิงชุมชน สาธารณสุข การท่องเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการพลังงาน และการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ

3) ควรพิจารณานำไปดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแก่ประเทศเป้าหมาย ตามที่องค์การสหประชาชาติเน้นให้ประเทศหุ้นส่วนต่าง ๆ ดำเนินงานเพื่อการบรรลุ SDGs ต่อไป ตามลำดับความสำคัญได้แก่ (1) ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด (2) ประเทศที่ไร้ทางออกทะเล และ (3) ประเทศ/รัฐหมู่เกาะขนาดเล็ก เพื่อการบรรลุ SDGs

โดยนางสมส่วนฯ ได้เสนอว่ากรมความร่วมมือระหว่างประเทศในฐานะหน่วยงานหลักที่กำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ในเชิงนโยบายควรดำเนินงานเชิงรุกมากขึ้นเน้นประเทศเป้าหมายตามองค์การสหประชาชาติสนับสนุน และเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานความร่วมมือ

เพื่อการพัฒนาของไทยไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กระทรวงต่างประเทศควรกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศ โดยมีความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเป็น Soft Diplomacy

2.2.2 นายรองวุฒิ วีรบุตร ได้ให้ข้อสรุปการศึกษารายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 8 ปี 2559 เรื่อง “การสร้างให้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล” ว่า หากรัฐบาลไทยประสงค์จะผลักดันหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ได้รับการยอมรับในระดับสากลในฐานะเป็นแนวทางการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยอาศัยยุทธศาสตร์ทางการตลาดว่าด้วยการสร้างแบรนด์สินค้ามาสนับสนุน รัฐบาลอาจต้องดำเนินการเชิงนโยบายหลายประการ อาทิ จัดระบบองค์ความรู้ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นระบบ สร้างตัวชี้วัดผลสำเร็จของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถวัดผลเชิงวิทยาศาสตร์ได้ และดำเนินแผนยุทธศาสตร์การตลาดที่จำเป็น การเผยแพร่ให้เข้าถึงระดับประชาชนในประเทศต่าง ๆ การใช้กลไกทางบริหารที่มีอยู่ เพื่อบูรณาการแผนการเผยแพร่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเวทีระหว่างประเทศ และการอาศัยทุกโอกาสที่กล่าวถ้อยแถลงในเวทีระหว่างประเทศในทุกกรอบกล่าวถึงประเด็นต่าง ๆ ที่ยึดโยงกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งการเผยแพร่งานเขียนสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างสม่ำเสมอ

2.3 สรุปกรอบแนวคิด

ในภาพรวมการศึกษาการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ต่างประเทศของประเทศไทยนั้น อาจมองได้หลายมิติ อาทิ การเป็นตัวเชื่อม (Bridging Gap) ระหว่างประเทศที่มีระดับการพัฒนามาก กับประเทศที่มีระดับการพัฒนาน้อยกว่า การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารความช่วยเหลือต่างประเททั้งด้านนโยบาย แผนงานและงบประมาณ การร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนาด้วยกันตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตามปฏิญญาของสหประชาชาติ SDGs เป็นต้น ต่อมา เมื่อรัฐบาลไทยได้กำหนดนโยบายให้เผยแพร่และส่งเสริมการประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในและต่างประเทศ จึงมีการศึกษาประเด็นความเชื่อมโยงความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศ และการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในต่างประเทศมากขึ้น

จากการที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ เป็นหน่วยงานหลักของรัฐบาลที่มีประสบการณ์การดำเนินงานความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนาโดยเฉพาะในดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมให้นานาประเทศรับรู้ เข้าใจและนำแนวทางของการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในประเทศของตนมากกว่า 14 ปี ซึ่งหลายประเทศที่ได้นำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้และเห็นผลลัพธ์แล้ว ขณะที่บางประเทศอยู่ในขั้นเริ่มต้นดำเนินงาน และมีประเทศที่อยู่ในขั้นตอนการพิจารณาอีกจำนวนหนึ่ง

กรอบแนวคิดในที่นี้ มุ่งเน้นศึกษาแนวทางการบริหารโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในต่างประเทศ ภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา (South-South Cooperation) โดยแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินโครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศกำลัง

พัฒนาที่มีอยู่ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับหลักการ Aid Effectiveness และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยคำนึงถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมทางภูมิสังคม ศักยภาพ และวัฒนธรรมของชุมชน หรือพื้นที่ที่ดำเนินโครงการ

บทที่ 3 ผลการศึกษา

3.1 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทย

3.1.1 ทศวรรษความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

ดังที่กล่าวแล้วในบทที่ 2 ว่า บทบาทของประเทศไทยที่มีพัฒนาการจากการเป็น “ผู้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการ” มาเป็น “ผู้ให้ความร่วมมือทางวิชาการและการพัฒนา” ซึ่งถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเสริมสร้างความสัมพันธ์และการสร้างความไว้วางใจกับต่างประเทศ รวมทั้งการขยายบทบาทที่สร้างสรรค์ในเวทีระหว่างประเทศ ซึ่งมีการดำเนินงานทั้งในรูปทวิภาคี และไตรภาคี ภายใต้ความร่วมมือ South-South Cooperation ตามแนวทางของประชาคมความร่วมมือระหว่างประเทศ

โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ สังกัดกระทรวงการต่างประเทศ เป็นหน่วยงานหลักของรัฐบาลไทยในการบริหารและดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในด้านวิชาการและความช่วยเหลือให้เปล่าของไทยโดยบทบาทในการรับความร่วมมือจากต่างประเทศยังคงมีอยู่แต่น้อยลงมาก และได้ปรับมาเป็นการดำเนินงานในลักษณะหุ้นส่วนความร่วมมือกับประเทศผู้ให้เดิมเพื่อให้เป็นอีกช่องทางในการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อให้ความช่วยเหลือกับต่างประเทศปัจจุบันรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับบทบาทการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาต่างประเทศไทย (South provider) โดยประเทศเพื่อนบ้านยังเป็นประเทศเป้าหมายลำดับแรก และขยายความร่วมมือไปสู่ภูมิภาคที่มีความสำคัญในทางการเมือง (การได้เสียงสนับสนุนในเวทีระหว่างประเทศทางเศรษฐกิจเป็นแหล่งวัตถุดิบ และการขยายตลาดทางการค้าและการลงทุน)

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศได้มีการจัดยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศ ปี พ.ศ. 2550-2554 โดยกำหนดแนวทางและรูปแบบการดำเนินงานความร่วมมือไว้ดังนี้ (1) ความร่วมมือแบบทวิภาคี (Bilateral Programme) เป็นการให้ความร่วมมือเพื่อดำเนินงานแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมความร่วมมือกับประเทศคู่ร่วมมือ (2) ความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา (Technical Cooperation among Developing Countries Programme-TCDC) โดยการร่วมกันรับผิดชอบค่าใช้จ่ายอย่างเท่าเทียมกันในการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือกับประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน (3) การจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ประเทศที่สาม (Third Country Training Programme-TCTP) โดยร่วมมือกับรัฐบาลต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ เช่น UNDP WHO ILO เป็นต้น (4) การจัดฝึกอบรมนานาชาติประจำปี (Annual International Training Courses Programme-AITC) ในสาขาต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ ประมาณ 80 ประเทศทั่วโลก (5) การจัดหลักสูตรศึกษานานาชาติ (Thai International Postgraduate Programme-TIPP) เป็นการให้ทุนแก่เจ้าหน้าที่จากประเทศกำลังพัฒนา เพื่อศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรนานาชาติในสถาบันการศึกษาของไทย (6) ความร่วมมือไตรภาคี (Trilateral

Cooperation) เป็นความร่วมมือระหว่างประเทศผู้ให้หรือองค์การระหว่างประเทศกับรัฐบาลไทย เพื่อให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนา 7) การจัดส่งอาสาสมัครเพื่อนไทยภายใต้โครงการ Friends from Thailand ไปปฏิบัติงานในประเทศกำลังพัฒนา

ทั้งนี้ การให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพ ความเชี่ยวชาญของหน่วยงานและสถาบันวิชาการของไทย ได้แก่ (1) การเกษตรและการพัฒนาชนบท (2) การพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (3) การปรับปรุงสาธารณสุข (4) การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน (4) การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน (5) การส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงชุมชน (Community-based Tourism) (6) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรของประเทศผู้รับกับประเทศไทยนอกเหนือจากการพิจารณาสาขาที่ไทยมีความเชี่ยวชาญ หรือเรียกว่าเป็น best practice ยังคงคำนึงถึงสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการ (demand) ของประเทศผู้รับความร่วมมือ และสอดคล้องกับเป้าหมายหลักตามแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา คือ เพื่อขจัดความยากจนของประเทศผู้รับ โดยในช่วงปี พ.ศ. 2550-2560 ได้รับอนุมัติงบประมาณสำหรับการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา สรุปได้ดังนี้

หน่วย : ล้านบาท

ปีพ.ศ.	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
มูลค่า	310	360	410	280	350	350	450	480	480	480	580

ที่มา: ส่วนบริหารงบประมาณ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ

3.1.2 กระบวนการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างประเทศ

จากการที่ประเทศไทยต้องดำเนินงานความร่วมมือกับประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ ครอบคลุมทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม จึงมีกลไกการดำเนินงานความร่วมมือใน 2 ระดับ คือ การประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคี (Joint Commission on Bilateral Cooperation: JC) ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของทั้งสองประเทศเป็นประธานร่วม เป็นการเจรจาในทุกมิติ ทุกสาขาความร่วมมือ และการประชุมความร่วมมือทางวิชาการ (Bilateral Consultation on Development Cooperation) ซึ่งมีกรมความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นหน่วยงานกลางฝ่ายไทยและมีหน่วยงานกลางของประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ เป็นหน่วยงานคู่ร่วมมือ เพื่อทบทวนความร่วมมือของสองประเทศในรอบปีที่ผ่านมา และร่วมกันวางแผนความร่วมมือสำหรับปีต่อไป โดยหน่วยงานกลางจะทำหน้าที่รวบรวมความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ และเสนอขอรับความช่วยเหลือกับไทยและบริหารความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโดยมีกระบวนการดำเนินงานขอรับความร่วมมือหลัก ๆ ดังนี้

3.1.2.1 การเสนอคำขอ โดยหน่วยงานกลางของประเทศผู้รับรวบรวมข้อเสนอ พิจารณาความสอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ของประเทศ จัดลำดับความสำคัญ เสนอให้กรมความร่วมมือฯ พิจารณาก่อนการประชุมประจำปี

3.1.2.2 การพิจารณาคำขอของฝ่ายไทย โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาเบื้องต้น ประกอบด้วย นโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย ความซ้ำซ้อนกับความร่วมมือในกรอบอื่น

ความสอดคล้องกับศักยภาพของหน่วยงานไทยและงบประมาณที่ได้รับ รวมถึงขีดความสามารถในการรับความช่วยเหลือของหน่วยงานประเทศผู้รับ (Absorptive Capacity) แล้วจึงหารือกับหน่วยงานไทย รวมถึงกรมภูมิภาคที่เกี่ยวข้องภายในกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อพิจารณาคำขอรับความร่วมมือ และจัดทำแผนงานร่วมกัน

3.1.2.3 การบริหารงานภายใต้แผนงานความร่วมมือ เมื่อมีการอนุมัติข้อเสนอรับความร่วมมือในการประชุมความร่วมมือทางวิชาการประจำปีแล้ว หน่วยงานของฝ่ายไทยและประเทศคู่ร่วมมือร่วมกันจัดทำแผนงานโครงการตั้งแต่ขั้นออกแบบ/วิเคราะห์กิจกรรมโครงการ การจัดทำเอกสารข้อตกลงโครงการ การดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เกิดผลผลิต และผลลัพธ์ การติดตามและประเมินผลขั้นสุดท้ายตามแนวทางการบริหารโครงการ (Project Cycle Management) โดยให้หน่วยงานกลางของประเทศคู่ร่วมมือเป็นผู้บริหารโครงการ

3.2 การเผยแพร่แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปต่างประเทศ

ความสำเร็จเชิงประจักษ์ในการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ซึ่งช่วยให้ประเทศไทยฝ่าวิกฤติภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงได้รับการยอมรับอย่างต่อเนื่องในเวทีระหว่างประเทศ กอปรกับรัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในทุกระดับและทุกภาคส่วนของประเทศ โดยมีได้จัดทำยุทธศาสตร์การบูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งครอบคลุมทุกมิติของการขับเคลื่อนการพัฒนารวมทั้ง มิติด้านการต่างประเทศ ที่มุ่งเผยแพร่องค์ความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ประเทศต่าง ๆ มีความเข้าใจอย่างถูกต้องและสามารถนำไปปรับใช้ได้ในประเทศนั้น ๆ อย่างเหมาะสม และเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือ โดยกระทรวงการต่างประเทศได้ดำเนินการตามนโยบายในบทบาทของการขับเคลื่อนการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในเวทีระหว่างประเทศโดยมีกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินในส่วนภารกิจหลักของตน

อาจกล่าวได้ว่า กรมความร่วมมือระหว่างประเทศได้ดำเนินการเผยแพร่หลักปรัชญาข้างต้นผ่านรูปแบบและกระบวนการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศกับประเทศต่าง ๆ มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 โดยเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานตามภารกิจหลักและดำเนินนโยบายด้านการทูตในลักษณะ Soft diplomacy ที่สำคัญ นอกจากนี้ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การสร้างความรู้ความเข้าใจ และการนำไปประยุกต์ใช้แนวทางหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในต่างประเทศเป็นการเฉพาะ ได้แก่

3.2.1 การฝึกอบรมนานาชาติ

ในจัดหลักสูตร (1) Sufficiency Economy Philosophy toward a Sustainable Development (2) Sufficiency Economy Practices in Community-based and Economic Development (3) Sufficiency Economy Philosophy: Tool for Sustainable Rural Development เป็นต้น

3.2.2 การให้ทุนศึกษาระดับปริญญาโทนานาชาติแก่เจ้าหน้าที่จากประเทศกำลังพัฒนา

ในสาขา (1) Rural Development Management (2) Master of Science Programme in Sustainable Agriculture (3) Environmental Development and Sustainability เป็นต้น

3.2.3 การจัดส่งอาสาสมัครเพื่อนไทย (Friends from Thailand) ไปปฏิบัติงานในประเทศ สปป. ลาว กัมพูชา พม่า เวียดนาม และภูฏาน โดยสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับแนวคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการปฏิบัติงาน

นอกเหนือจากการดำเนินงานตามรูปแบบหลักแล้ว ได้มีการจัด “โครงการบัวแก้วสัมพันธ์ (Buakaew Roundtable Study Visit)” ให้กับผู้แทนรัฐบาลต่างประเทศเพื่อมาศึกษาดูงานที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริและสถานที่ขององค์กร/หน่วยงานที่มีการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้จนประสบผลสำเร็จ เช่น หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียง และองค์กรธุรกิจต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545–2559 ได้จัดการศึกษาดูงานไปแล้ว 22 ครั้ง และมีผู้แทนจำนวน 308 คน จาก 80 ประเทศ เข้าร่วม สำหรับการจัดโครงการบัวแก้วสัมพันธ์ให้กับผู้แทนระดับรัฐมนตรีจาก 19 ประเทศ เมื่อปี พ.ศ. 2547 ซึ่งถือเป็นการจัดกิจกรรมที่สำคัญ ในหัวข้อ “ทางเลือกในการพัฒนา: เศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีการศึกษาดูงานที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในโอกาสดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานพระราชวโรกาสให้คณะรัฐมนตรีเข้าเฝ้าฯ และทรงตอบคำถามเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและโครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ความสำเร็จเชิงประจักษ์อีกประการหนึ่งคือในปี พ.ศ. 2549 นายโคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ UNDP เนื่องในโอกาสสมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองสิริราชสมบัติ 60 ปี และในปี พ.ศ. 2550 (ค.ศ. 2007) UNDP กล่าวถึงประโยชน์ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการขับเคลื่อนการพัฒนาคนและประเทศไว้ในรายงานการพัฒนาคนของไทยในหัวข้อ “เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนามนุษย์” เป็นการเฉพาะ

นอกจากนี้ในโอกาสที่ไทยได้รับตำแหน่งประธานกลุ่ม 77 ในวาระปี 2559 ไทยได้ใช้เวทีดังกล่าวแสดงศักยภาพในฐานะผู้ที่สามารถผลักดันผลประโยชน์ให้ประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ พร้อมหยิบยกประเด็นหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหนึ่งใน 3 ประเด็นที่จะพัฒนาให้ประเทศสมาชิก 134 ประเทศ ได้พัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาระหว่างกันในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกันในอีก 15 ปี ข้างหน้า

3.3 โครงการความร่วมมือที่นำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้¹¹

ผลสำเร็จจากการดำเนินงานและเผยแพร่ข้างต้น รวมถึงนโยบายของไทยที่กำหนด SEP for SDGs Partnership เพื่อสร้างความร่วมมือเชิงหุ้นส่วนกับต่างประเทศในการบรรลุ SDGs โดยมีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทาง ด้วยการส่งเสริมให้ประเทศต่าง ๆ รับรู้ เข้าใจและนำ

¹¹ สรุปรายงานข้อมูลของส่วนวางแผนและติดตามประเมินผล กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 28 มิถุนายน 2560

แนวทางของการพัฒนาตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในประเทศของตน ส่งผลให้มีประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ หมู่เกาะแปซิฟิก และแอฟริกา จำนวน 9 ประเทศ ได้แก่ สปป. ลาว เลโซโท กัมพูชา ทิมอร์-เลสเต ซิลี ตองกา ฟิจิ ศรีลังกา และโมซัมบิก ที่ได้ดำเนินโครงการโดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้แล้ว และอยู่ระหว่างดำเนินโครงการ เช่นศรีลังกา เป็นต้น

จากการศึกษาโครงการที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศให้การสนับสนุนในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้แล้วในประเทศต่าง ๆ ได้แก่ (1) เลโซโท (โครงการความร่วมมือด้านการพัฒนาเกษตรยั่งยืน) (2) กัมพูชา (โครงการพัฒนาหมู่บ้านนาร่องพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ดีมีสุข บนถนนหมายเลข 67 จังหวัดอุดรธานี) (3) โครงการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนบนถนนหมายเลข 48 จังหวัดเกาะกง และโครงการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบตามรูปแบบหมู่บ้าน SEP ในประเทศไทย) (4) ทิมอร์ เลสเต (โครงการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบที่หมู่บ้านเฮรา กรุงดิลี) (5) สปป. ลาว (โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเกษตรแบบยั่งยืนตามแนวทาง SEP) และ (6) ตองกา (โครงการพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมภายในพื้นที่สำนักพระราชวังตองกาตามหลัก SEP) อาจกล่าวได้ว่ามีรูปแบบหลัก ๆ ในการประยุกต์ใช้ SEP กล่าวคือ (1) โครงการพัฒนาการเกษตรยั่งยืน (2) โครงการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง และ (3) โครงการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

สำหรับกลุ่มประเทศเป้าหมายลำดับที่สองได้มีตอบรับที่จะนำหลักปรัชญาไปประยุกต์ใช้แล้ว และอยู่ระหว่างการประสานงานเพื่อจัดทำร่างเอกสารข้อเสนอโครงการ และเสนอพื้นที่ที่จะดำเนินงาน จำนวน 13 ประเทศ ได้แก่โตโก เซเนกัล มาดากัสการ์ ศรีกิช เบนิน ไนเจอร์ บูร์กินาฟาโซ ทาจิกิสถาน ปารากวัย วานูอาตู ฟิลิปปินส์ คอสตาริกา และภูฏาน สำหรับอีกจำนวน 35 ประเทศ เป็นกลุ่มประเทศที่ได้แจ้งความประสงค์ไว้ในการประชุม/หารือต่าง ๆ โดยยังไม่มีผลการแจ้งตอบรับอย่างเป็นทางการ

3.4 แนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

3.4.1 กรอบการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐให้ดำเนินไปบน “ทางสายกลาง” นำมาประยุกต์ใช้ได้ทุกสถานการณ์ โดยกระบวนการพัฒนาของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการพัฒนาแบบ “องค์รวม” ในลักษณะ “บูรณาการ” โดยมี “คน” เป็นศูนย์กลาง ซึ่งต้องใช้พลังขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาในรูปกลุ่ม องค์กรชุมชน และประชาสังคม โดยประสานและผนึกกำลังของทุกฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการให้เอื้อประโยชน์ต่อกันในลักษณะ “พหุภาคี” บนฐานความคิดเพื่อ “ความพอเพียง” โดยมุ่งสู่ “ความสุข” ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทั้งในส่วนของ ประชาชน เกษตรกร ธุรกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดย่อม ดังสรุปตามแผนภาพ ดังนี้

ฐานราก	วิธีปฏิบัติ	เป้าหมาย	นำไปสู่
<ul style="list-style-type: none"> มีความรู้รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง เป็นคนดี มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน แบ่งปัน 	<ul style="list-style-type: none"> พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี 	<ul style="list-style-type: none"> รองรับการเปลี่ยนแปลง สร้างเครือข่ายมีส่วนร่วม อิสรภาพ เสรีภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> ความสุข ความสมดุล มั่นคง ยั่งยืน

ที่มา: สำนักงาน กปร., เศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดสู่การประยุกต์ใช้ที่ยั่งยืน, มิถุนายน 2552.

3.4.2 การบริหารโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่นำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้

ในดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาจะมีกระบวนการเสนอขอรับความร่วมมือจากประเทศคู่ร่วมมือต่าง ๆ และการพิจารณาโครงการ ซึ่งขณะนี้ได้นำมาปรับใช้ในกระบวนการพัฒนาและบริหารโครงการความร่วมมือในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในประเทศต่าง ๆ ในลักษณะโครงการพัฒนา โดยกำหนดระยะเวลาประมาณ 3 ปี ดังนี้

1) การเสนอข้อเสนอโครงการ (Project Proposal) โดยที่มาของข้อเสนอโครงการความร่วมมือในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ ใช้อาจแตกต่างไปจากความร่วมมือปกติ ที่ประเทศผู้รับจะต้องเสนอผ่านกลไกการประชุมในระดับ JC (ระดับรัฐมนตรี) หรือการประชุมความร่วมมือทางวิชาการประจำปี (ระดับอธิบดี) เนื่องจากความร่วมมือในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ มีเป้าหมายในเชิงเผยแพร่และเชิงนโยบายขับเคลื่อน ดังนั้น เมื่อประเทศเป้าหมายแสดงความสนใจอย่างเป็นทางการ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ จะรับพิจารณาโดยไม่จำเป็นต้องผ่านกลไกที่กล่าวข้างต้น อย่างไรก็ตามเมื่อพัฒนาเป็นโครงการความร่วมมือ และอนุมัติให้มีการดำเนินงานแล้ว จะนำโครงการดังกล่าวแจ้งให้ที่ประชุมระดับ JC หรือการประชุมวิชาการเพื่อทราบและการประสานงานต่อไป

2) การสำรวจข้อมูลและประเมินโครงการเบื้องต้น (Fact Finding and Appraisal) เพื่อยืนยันความสอดคล้องและความเป็นไปได้ของแนวคิดโครงการตามคำขอ และเตรียมออกแบบโครงการ ซึ่งจะมีขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมและศึกษาพื้นที่

3) การออกแบบโครงการ (Project design) จัดทำรายละเอียดของแผนดำเนินงานทรัพยากรที่ใช้ ปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ บุคลากร ทักษะเครื่องมือต่าง ๆ ประมวลสถานการณ์แวดล้อมเงื่อนไขทางสังคม เทคโนโลยีที่จำเป็น ขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โดยใช้ Logical Framework เป็นเครื่องมือในการวางแผนและออกแบบโครงการ

4) การจัดทำแผนดำเนินงาน แผนงบประมาณ แผนกำลังคน การคัดเลือกผู้บริหารโครงการ การจัดองค์การ แนวทางการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวข้อง ดังตัวอย่างการจัดทำเอกสารโครงการโดยใช้ Logical Framework

ผลลัพธ์/ กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ระยะเวลาดำเนินงาน						งบ ประมาณ	ผู้รับผิดชอบ	
		ปีที่ 1				ปีที่ 2	ปีที่ 3		ไทย	ประเทศคู่ร่วมมือ
		M1	M2	M3	M4..					
ผลผลิต 1 กิจกรรมที่ 1 ผลผลิต 2 กิจกรรมที่ 2										

5) การติดตามและประเมินผล (Follow-up and Evaluation) จากแนวทางการดำเนินงานการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในปัจจุบัน และการดำเนินโครงการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในประเทศต่าง ๆ ใช้กลไกการประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการ (Project Steering Committee-PSC) ซึ่งมีการจัดตั้งอยู่ในขั้นตอนการบริหารโครงการ และ/หรือ การประชุมวิชาการประจำปี (Bilateral Consultation on Development Cooperation) ในการติดตามผลการดำเนินโครงการ สำหรับการประเมินผลมีการกำหนดไว้ แต่ในทางปฏิบัติยังไม่มี การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

3.5 การเสนอโครงการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงของภูฏาน

ประเทศไทยดำเนินงานความร่วมมือเพื่อพัฒนากับภูฏาน มาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2535 โดยมี กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ และ Royal Civil Service Commission (RCSC) เป็นหน่วยงานประสานงานหลัก (focal point) ของไทยและภูฏานตามลำดับ มีการร่วมกันจัดทำแผนการดำเนินงานร่วมกันในลักษณะแผนงาน (Programme-based Approach) ระยะเวลา 3 ปีเพื่อรวบรวมการดำเนินงานความร่วมมือของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศที่ผ่านช่องทางของ RCSC เพื่อให้ทั้งฝ่ายไทยและภูฏานได้เห็นภาพรวมและแนวทางของการดำเนินงานความร่วมมือที่มีเป้าหมายชัดเจน ทั้งในเชิงความสัมพันธ์และนโยบาย ปัจจุบันอยู่ในช่วงการดำเนินแผนงานที่ 4 (พ.ศ. 2560-2562) ประกอบด้วย (1) การให้ทุนการศึกษาระยะยาว และทุนการฝึกอบรม (2) โครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนา และ (3) การศึกษาดูงานต่าง ๆ รวมถึงโครงการพัฒนาที่ประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทย

ในการประชุมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาประจำปีระหว่างไทยกับภูฏาน เมื่อเดือนตุลาคม 2559 ภูฏานได้แสดงความเห็นว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดที่สำคัญ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งสามารถนำไปปรับใช้กับสภาพเศรษฐกิจสังคมของภูฏานได้ และมีแนวทางที่สอดคล้องกับแนวคิด GNH จึงได้มีการจัดการศึกษาดูงานตัวอย่างการดำเนินกิจกรรมภายใต้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอีกครั้งหนึ่ง ณ จังหวัดนครปฐม และกรุงเทพฯ ให้แก่ผู้แทนจาก Royal Civil Service Commission ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา และผู้แทนจาก Gross National Happiness Commission (GNHC) ซึ่งเป็น

หน่วยงานดำเนินนโยบายขับเคลื่อน ผู้แทนจาก Centre for Bhutan Studies and GNH Research พร้อมด้วยสื่อหนังสือพิมพ์ และสถานีวิจัยของภูฏานในช่วงระหว่างวันที่ 15–19 พฤษภาคม พ.ศ. 2560

ผลจากการศึกษาดูงานดังกล่าวฝ่ายภูฏานแสดงความคิดเห็นว่าแนวคิด SEP และ GNH มีความคล้ายคลึงกัน คือ มุ่งให้ประชาชนมีการกินดีอยู่ดี มีความสุข แต่แนวคิด GNH ใช้ในการกำหนดแนวนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในลักษณะ Top down ยังไม่มีแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ในขณะที่ SEP มีการนำมาปรับใช้ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมทั้งระดับประเทศ ชุมชน ครอบครัว และระดับบุคคล

ต่อมาในการประชุมระหว่างกรมความร่วมมือระหว่างประเทศกับ GNHC เมื่อเดือนมิถุนายน 2560 ฝ่ายภูฏานได้ย้ำอีกครั้งว่า GNH และ SEP มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ มุ่งสร้างความสุขมากกว่าความเจริญทางเศรษฐกิจ และแสดงเจตนาอย่างชัดเจนที่จะนำหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ 1 ใน 9 บริบท ของ GNH คือ ความเข้มแข็งชุมชน (Community vitality) และเชื่อมโยงกับการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เป้าหมายที่ 1 การขจัดความยากจน (No Poverty) เป้าหมายที่ 13 การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) และเป้าหมายที่ 15 การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก (Life on Land) ที่ภูฏานให้ความสำคัญลำดับต้น โดยเสนอขอรับความร่วมมือในการดำเนินโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเป็นหมู่บ้านต้นแบบ 1 หมู่บ้าน ก่อนขยายผลไปยังหมู่บ้านอื่นต่อไป

เพื่อเป็นการเตรียมการและอำนวยความสะดวกในการจัดทำข้อเสนอโครงการพัฒนาดังกล่าว กรมความร่วมมือฯ ได้จัดทำเอกสารแนวคิด “Sustainable Community Development Model based on the Application of the Philosophy of Sufficiency Economy” ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดอย่างกว้าง ๆ ส่งให้ฝ่ายภูฏานเพื่อจัดทำข้อมูลเบื้องต้นของพื้นที่ที่จะดำเนินโครงการประกอบการพิจารณาออกแบบและจัดทำแผนการดำเนินโครงการต่อไป ประกอบด้วย (1) ภูมิหลัง (2) ชื่อโครงการ (3) เป้าหมาย (4) วัตถุประสงค์ (5) ผลที่คาดว่าจะได้รับ (6) กิจกรรม (7) แนวทางการรับผิดชอบร่วมกันของหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา (8) การบริหารโครงการ (9) การติดตามและประเมินผล (ภาคผนวก ก)

3.6 องค์ความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ประยุกต์ใช้กับภูฏาน

3.6.1 ความเชี่ยวชาญศักยภาพของหน่วยงานไทย

ในการศึกษานี้จะกล่าวถึงความเชี่ยวชาญและศักยภาพใน 3 ด้าน ซึ่งเป็นศักยภาพที่สอดคล้องกับความต้องการที่ภูฏานได้แจ้งไว้ในเบื้องต้น และจากการวิเคราะห์ข้อมูลภูมิประเทศของภูฏานซึ่งส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาสูง ได้แก่

3.6.1.1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักที่มีองค์ความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ โดยจะมีการจัดระดับศักยภาพการพัฒนาหมู่บ้าน เป็น 3 ระดับ คือ

ระดับ “พออยู่ พอกิน” เป็นต้นแบบการใช้ชีวิตพึ่งตนเอง เน้นการปฏิบัติทำกิน ทำใช้ในครัวเรือน เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และมีการออม

ระดับ “อยู่ดี กินดี” เป็นต้นแบบในการบริหารจัดการพัฒนาในรูปกลุ่ม การพัฒนารายได้ด้วยระบบกลุ่ม เพื่อเพิ่มรายได้และขยายโอกาสคนในชุมชน

ระดับ “มั่งมี ศรีสุข” เป็นต้นแบบการบริหารการพัฒนาในรูปแบบองค์กร เครือข่าย เพื่อใช้ศักยภาพในการดำเนินการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เพื่อขยายโอกาส ในการประกอบอาชีพและส่งเสริมการจัดสวัสดิการให้กับคนในหมู่บ้านชุมชน

การจัดระดับหมู่บ้านดังกล่าว เพื่อใช้เป็นต้นแบบการเรียนรู้ให้กับหมู่บ้าน ที่มีพื้นฐาน หรือสถานการณ์หมู่บ้านใกล้เคียงกัน สามารถเรียนรู้ ใช้เป็นแบบอย่างได้ดี โดยไม่ต้องใช้ ความรู้ความชำนาญที่แตกต่างกันมากนักตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552–2559 กรมการพัฒนาชุมชนได้ดำเนิน โครงการปรับปรุงและพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบแล้วจำนวน 8,183 หมู่บ้าน กระจาย อยู่ทุกอำเภอ ทุกจังหวัดทั่วประเทศ และอย่างน้อยอำเภอละ 6–7 หมู่บ้านที่พร้อมจะเป็นพี่เลี้ยง ถ่ายทอดประสบการณ์ให้แก่หมู่บ้านต่าง ๆ สำหรับปี พ.ศ. 2560 พัฒนาไปแล้วจำนวน 878 หมู่บ้าน¹²

3.6.1.2 เกษตรผสมผสาน (Integrated Farming)

เป็นระบบการเกษตรที่มีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์หลายชนิดในพื้นที่ เดียวกัน โดยที่กิจกรรมแต่ละชนิดเกื้อกูลกันอย่างเป็นวงจร เช่นอาหาร แร่ธาตุ อากาศ พลังงาน เป็นต้น และก่อให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุดต่อฟาร์ม โดยการระบบเกษตรผสมผสานมีปัจจัยที่ ส่งผลต่อความสำเร็จสรุปได้ 3 ประการ ดังนี้

1) การพัฒนาที่ตัวเกษตรกรให้เป็นผู้ริเริ่มคิดเอง จนในที่สุดสามารถ พัฒนาไปในทิศทางที่พึงตนเองได้ และกำหนดแผนการผลิตของตนเอง

2) แผนการผลิตของเกษตรกรที่ปรับเปลี่ยนจากการผลิตพืชเดี่ยว เช่น ข้าว หรือพืชไร่ชนิดใดชนิดหนึ่ง มาทำการเกษตรแบบผสมผสาน ซึ่งรวมถึงการผลิตไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับ การเลี้ยงสัตว์และการประมง โดยคำนึงถึงความต้องการของตลาดภายในประเทศและ ความสอดคล้องกับทรัพยากรของพื้นที่นั้นเป็นหลัก

3) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องเช่น กระทรวงเกษตรฯ ต้อง มีบทบาทเป็นผู้ให้ความรู้และทางเลือกในการประกอบอาชีพ เพื่อให้เกษตรกรปรึกษาหารือก่อน ตัดสินใจและให้การสนับสนุนตามที่จำเป็น

เกษตรผสมผสานเป็นการดำเนินงานที่ต้องมีการบูรณาการองค์ความรู้ ประสบการณ์ และวิธีบริหารจัดการพื้นที่ จึงมีหลายหน่วยงานที่ดำเนินงาน โดยมีหน่วยงานหลัก ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร, กรมส่งเสริมการเกษตร) สำนักงาน คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่อง มาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) และ มูลนิธิชัยพัฒนา เป็นต้น

3.6.1.3 เกษตรบนพื้นที่สูง

มูลนิธิโครงการหลวง เป็นองค์กรที่ประสบความสำเร็จของการ พัฒนาการเกษตรบนพื้นที่สูง และเป็นแบบอย่างที่ดีในการสนับสนุนการพัฒนาและถ่ายทอด เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรบนพื้นที่สูง ผ่านการยกระดับคุณภาพผลผลิตทาง

¹² ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

การเกษตรและสร้างห่วงโซ่อุปทานของสินค้า ช่วยเกษตรกรให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐาน ความปลอดภัยและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า ส่งผลให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นและนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่เป็นแบบอย่างในการพัฒนาการเกษตรบนพื้นที่สูงของไทยและรวมถึงการพัฒนาพื้นที่สูงในต่างประเทศ

3.6.2 ประสบการณ์การดำเนินงานในต่างประเทศ

การศึกษานี้ได้ศึกษาแนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในประยุกต์ใช้การดำเนินโครงการในประเทศติมอร์ฯ (ภาคผนวก ข) และศรีลังกา (ภาคผนวก ค) เนื่องจากที่มาของข้อเสนอ วัตถุประสงค์ และรูปแบบของโครงการ เป็นโครงการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามที่กฎหมายได้แสดงความต้องการไว้ ซึ่งในการดำเนินโครงการในลักษณะดังกล่าว จะมีกิจกรรมภายใต้โครงการในลักษณะที่คล้ายกันดังนี้

3.6.2.1 ในการประยุกต์นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในต่างประเทศ ในทางปฏิบัติไทยขึ้นการวางแผนโครงการจะใช้ Logical Framework เช่นเดียวกับการจัดทำแผนงานโครงการของศรีลังกา (ภาคผนวก ง) และการบริหารโครงการแบบครบวงจร (Project Cycle Management) เป็นกลไกในการบริหารจัดการโครงการ

3.6.2.2 นอกเหนือจากการใช้เครื่องมือการวางแผน และการบริหารโครงการตามแนวมาตรฐานสากลแล้ว เนื่องจาก SEP เป็นวิธีคิด (Way of Thinking) ในการตัดสินใจหาจุดเหมาะสม พอเพียง ที่จะนำไปสู่การสร้างเสริมความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองของชุมชน รวมทั้งการบรรเทาความเสี่ยงในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้น ในการดำเนินโครงการประยุกต์ใช้ SEP ในติมอร์เลสเต และศรีลังกา จึงคำนึงถึงแนวการปฏิบัติตามปรัชญาของพอเพียงด้วยโดยเครื่องมือการบริหารโครงการ สามารถนำไปปรับใช้ได้ในทุกบริบท จึงควรนำไปการประยุกต์ใช้ดังกล่าวไปใช้ในการดำเนินโครงการความร่วมมือกับกฎหมาย

3.6.2.3 ก่อนเริ่มดำเนินโครงการมีปัจจัยหลักที่ต้องคำนึงถึง กล่าวคือหน่วยงานระดับนโยบายมีความเชื่อมั่นในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้และให้การสนับสนุนซึ่งที่ผ่านมาผู้แทนประเทศต่าง ๆ ได้เข้ามาศึกษาดูงานในไทย เห็นตัวอย่างโครงการในไทยนำมาประยุกต์ใช้แล้วประสบผลสำเร็จจึงเกิดความเชื่อมั่น และได้แสดงความประสงค์ผ่านการเวทีประชุมต่าง ๆ และการเสนอเอกสารคำขออย่างเป็นทางการ ซึ่งติมอร์ฯ ศรีลังกา รวมทั้งกฎหมายได้แสดงออกอย่างชัดเจนทั้งในการประชุมประจำปี และการส่งเอกสารคำขอให้ไทยพิจารณาสนับสนุนการดำเนินงาน

3.6.2.4 ในกระบวนการบริหารจัดการโครงการอาจแบ่งเป็น 3 ช่วง ดังนี้

1) ช่วงสำรวจสภาพแวดล้อม และความต้องการในพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากพื้นที่ดำเนินโครงการจากหน่วยงานและบุคคลที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการเข้าใจสภาพปัญหา สภาพภูมิสังคม และจัดโครงสร้างการบริหารและกิจกรรมให้สอดคล้องวัตถุประสงค์ของโครงการและความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ โดยในโครงการของติมอร์ฯ และศรีลังกาได้มีการส่งคณะผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องด้วยแล้ว ซึ่งจะเป็นแนวปฏิบัติสำหรับกฎหมายต่อไป

นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดให้มีหน่วยงานประสานงานกลาง (focal point) ระหว่างประเทศ เพื่อทำหน้าที่เป็นคู่ร่วมมือกับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศต่อไป

2) ช่วงดำเนินโครงการในกรณีของติมอร์ฯ ถึงแม้ว่าเกษตรกรจะได้รับ การอบรมทักษะการทำงานเกษตรแบบผสมผสานแล้ว แต่ยังไม่ตระหนักถึงการดำเนินงานตาม หลักการดังกล่าว การออกแบบกิจกรรมโครงการของภูฏาน ต้องเน้นความสำคัญกับกระบวนการให้ ความรู้ ทำความเข้าใจหลักคิดของเศรษฐกิจพอเพียง และการจะนำไปปรับใช้อย่างถ่องแท้

3) ช่วงการติดตามและประเมินผลซึ่งเป็นกิจกรรมสำคัญในวงจรการ บริหารโครงการ มีการตั้งคณะกรรมการ Project Steering Committee ที่มีการประชุมร่วมกันทุกปี เพื่อรับทราบข้อมูล ผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการ ดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในขณะนั้น สำหรับการประเมินผลส่วนใหญ่จะประเมินเมื่อ สิ้นสุดโครงการ โดยมีผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเป็นผู้ดำเนินการภายใต้สัญญาว่าจ้าง

3.6.2.5 ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยงบประมาณสนับสนุนการดำเนินโครงการ ผู้เชี่ยวชาญ อาสาสมัคร และวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งรัฐบาลไทยสนับสนุนงบประมาณดำเนินโครงการเต็ม จำนวน โดยฝ่ายประเทศผู้รับสมทบในลักษณะ in kind (เจ้าหน้าที่ พื้นที่ปฏิบัติงานของผู้เชี่ยวชาญ อาสาสมัคร และการอำนวยความสะดวก เป็นต้น) จากประสบการณ์การดำเนินโครงการที่ติมอร์ฯ พบ อุปสรรคบางประการ อาทิ การย้ายเจ้าหน้าที่โครงการทำให้ขาดความต่อเนื่องในการประสานงาน การนำเข้าวัสดุอุปกรณ์จากต่างประเทศดังกล่าว ต้องพิจารณาจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ และศักยภาพของผู้ใช้ให้มากที่สุด

การนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในทุกขั้นตอน ได้แก่ หลักความ พอประมาณ (อาทิ การพิจารณาตามความจำเป็นและเหมาะสมกับความต้องการของสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่น) ในช่วงเริ่มโครงการหลักความมีเหตุผล (อาทิ การวางแผนการ ดำเนินกิจกรรม การจัดสรรงบประมาณ มีการบริหารจัดการที่เหมาะสม มีการติดตามตรวจสอบอย่าง รอบคอบ) ในกระบวนการบริหารโครงการ สำหรับการดำเนินกิจกรรมโครงการใช้หลักความรู้ และ คุณธรรม ต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรอบรู้ เรียนรู้วิทยาการใหม่ ๆ การดำเนินกิจกรรมที่มี เหตุผล จำเป็น ไม่ฟุ้งเฟ้อ และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

อย่างไรก็ดี ผู้ศึกษามีความเห็นเพิ่มเติมว่าในบริบทของภูฏานยังมีปัจจัยเชิงบวกที่จะช่วย สนับสนุนปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินโครงการการนำ SEP ไปปรับใช้ กล่าวคือ

1) ไทยและภูฏานเป็นประเทศมีสถาบันพระมหากษัตริย์ ความสัมพันธ์ใกล้ชิดทั้งในระดับ สถาบันพระมหากษัตริย์ และระดับประชาชนและร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างไทยกับภูฏาน ที่มีมาต่อเนื่อง

2) หลักปรัชญาของ SEP และแนวคิด GNH เป็นที่แนวคิดที่คล้ายคลึงกัน คือเน้นที่การอยู่ดี มีสุขและความยั่งยืนของประชาชนและประเทศเป็นสำคัญ โดยที่ GNH เป็นที่ยอมรับในเวทีโลกแล้ว หากการนำ SEP ไปประยุกต์ใช้เห็นผลในเชิงประจักษ์ในภูฏาน จะช่วยสนับสนุนการเผยแพร่ SEP ของไทย ในเวทีระหว่างประเทศ และส่งเสริมนโยบายรัฐบาลไทยในการขับเคลื่อน SEP for SDGs Partnership

ท้ายนี้ ด้วยข้อจำกัดของเวลา รายงานการศึกษาฉบับนี้ อาจยังนำเสนอผลการศึกษา ไม่ครบถ้วนหรือยังไม่ครอบคลุมในบางประเด็น รวมทั้ง ข้อมูลบางประเด็นที่ยังไม่สามารถหาได้ในขณะนี้ ซึ่งผู้ที่สนใจอาจนำไปศึกษาเพิ่มเติมในภายหลัง อาทิ ตัวอย่างความสำเร็จอุปสรรคหรือความท้าทาย และปัจจัยร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนในการแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ในต่างประเทศรวมถึงการขยายผลการดำเนินโครงการพัฒนาของหน่วยงานประเทศผู้รับ ไปยังพื้นที่หรือชุมชนอื่นหลังสิ้นสุดโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาจากประเทศไทย

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาทบทวนการดำเนินงานของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักของรัฐบาลไทยในการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา กับต่างประเทศ เพื่อกระชับความสัมพันธ์และส่งเสริมบทบาทไทยในเวทีระหว่างประเทศ โดยอยู่บนประสบการณ์ของไทยที่มีพัฒนาการจากการเป็นผู้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ มาเป็นผู้ให้ความร่วมมือทางวิชาการและการพัฒนา ถึงแม้ว่าไทยจะยังคงอยู่ในกลุ่มประเทศ Upper Middle Income แต่มีความพร้อมจะแข่งขันประสบการณ์และตัวอย่างความสำเร็จที่ปฏิบัติได้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์ในการฟื้นฟูประเทศหลังประสบปัญหาภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 โดยดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านรูปแบบและศักยภาพความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา

จากผลการศึกษาแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางการเผยแพร่ไปยังต่างประเทศจนได้รับการยอมรับในเวทีระหว่างประเทศว่าหลักปรัชญาดังกล่าวเป็นทางเลือกที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในประเทศของตนเพื่อให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ โดยสรุปได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ที่ได้นำแนวทางการพัฒนาด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในโครงการด้านการเกษตรและพัฒนาชุมชนแล้ว จำนวน 9 ประเทศ (2) กลุ่มประเทศที่ตอบรับอย่างเป็นทางการที่จะดำเนินโครงการความร่วมมือ โดยอยู่ระหว่างการพิจารณาจัดทำร่างและพัฒนารายละเอียดโครงการ จำนวน 13 ประเทศ และ (3) กลุ่มประเทศที่แสดงความสนใจในเวทีการประชุม และหารือต่าง ๆ แต่ยังไม่มีการแจ้งยืนยันอย่างเป็นทางการ จำนวน 35 ประเทศ ซึ่งจากการศึกษามีผล ดังนี้

4.1.1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในดำเนินงานเพื่อบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนได้จริง ครอบคลุมมิติเศรษฐกิจ (การลดความยากจน) ความเสมอภาคทางสังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4.1.2 ในทางปฏิบัติการนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ไม่มีแบบจำลองการพัฒนา (Sufficiency Economy Development Model) ที่นำไปเป็นต้นแบบหรือใช้ได้ทันทีอย่างไม่มีเงื่อนไข เนื่องจากแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดที่สำคัญในทุกขั้นตอนการทำงานหรือดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนา หลักคิดดังกล่าวจะนำไปสู่การตัดสินใจดำเนินการที่เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคม ศักยภาพและความพร้อมของพื้นที่หรือชุมชนในแต่ละประเทศ

4.1.3 การบริหารจัดการและแก้ปัญหาของไทยโดยใช้หลักคิดของเศรษฐกิจพอเพียงมีความหลากหลาย เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น หากจะนำไปปรับใช้ให้สมบูรณ์ต้องศึกษาเรียนรู้ให้เข้าใจ

อย่างถ่องแท้ รวมถึงเรียนรู้ ศึกษาหลักคิดของ “เศรษฐกิจพอเพียง” ทดลองนำไปใช้อย่างเข้าใจก่อน เมื่อเห็นผลแล้วจึงจะยอมรับและนำไปใช้

4.1.4 การบริหารโครงการนับเป็นเครื่องมือที่สำคัญของการบริหารงานความร่วมมือ เพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ ดังนั้น ควรนำมาปรับใช้ควบคู่กับการนำหลักคิดหรือวิถีคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกคนปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เกิดความชัดเจนในวิธีปฏิบัติ สามารถปรับปรุงวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์และเป้าหมายที่วางไว้ สามารถติดตามและวัดผลให้เป็นไปตามที่กำหนด ซึ่งผลผลิตของการดำเนินโครงการนั้น ๆ จะสะท้อนถึงผลลัพธ์ของการประยุกต์ใช้แนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงประจักษ์ สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจน

4.1.5 สามารถนำเครื่องมือการวางแผนโครงการเชิงตรรกะ หรือ Logical Framework หรือ Log Frame นำมาใช้ในการวางแผนและบริหารโครงการควบคู่กับการประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้มีการนำ Log Frame มาใช้ในกระบวนการวางแผนโครงการพัฒนาชุมชนต้นแบบโดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ของกระทรวงพัฒนาสังคมและสวัสดิการของศรีลังกา (อยู่ในประเทศกลุ่มที่ 2) เพื่อออกแบบโครงการ การกำหนดวัตถุประสงค์ ผลที่คาดว่าจะได้รับ แผนงาน กิจกรรม และการกำหนดตัวชี้วัดในการดำเนินโครงการระยะ 3 ปี โดยจัดทำร่วมกันระหว่างผู้แทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของศรีลังกา กรมการพัฒนาชุมชน (ในฐานะหน่วยงานงานหลักการพัฒนาชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของไทย) และกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2559

4.2 ข้อเสนอแนะ

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักของกระทรวงการต่างประเทศที่รับผิดชอบในการบริหารความร่วมมือเพื่อการพัฒนาประเทศไทย โดยขณะนี้การเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชสู่ต่างประเทศเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายของรัฐบาลและเป็นนโยบายด้านการต่างประเทศที่สำคัญประการหนึ่งผู้ศึกษาจึงขอเสนอ ดังนี้

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

4.2.1.1 กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ ควรจัดทำยุทธศาสตร์การเผยแพร่และขับเคลื่อนการประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดท่าทีการขับเคลื่อน SEP และการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทย รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนงาน การกำหนดกิจกรรม การกำหนดอัตรากำลังและจัดสรรงบประมาณเพื่อรองรับคำขอความร่วมมือในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในต่างประเทศต่อไปโดยมีองค์ประกอบสำคัญ คือ

1) กลุ่มประเทศเป้าหมายการขับเคลื่อน โดยอาจจัดลำดับความสำคัญเป็น 3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ (1) กลุ่มเป้าหมายประเทศที่นำ SEP ไปประยุกต์ใช้แล้ว (2) กลุ่มเป้าหมายประเทศที่ตอบรับที่จะนำ SEP ไปประยุกต์ใช้ และ (3) กลุ่มที่แสดงความสนใจแต่ยังไม่มีการแจ้งตอบรับอย่างเป็นทางการ

2) ตัวแบบหลักในการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาเกษตรแบบยั่งยืน การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนต้นแบบการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

3) ศักยภาพของหน่วยงานไทยในการขับเคลื่อน และสอดคล้องกับตัวแบบการพัฒนาตามแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2.1.2 กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ ควรเสนอให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนการดำเนินโครงการและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การเผยแพร่และขับเคลื่อน การประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นการดำเนินการตามนโยบายรัฐบาล ในลักษณะ Agenda-based Approach

4.2.1.3 กรมความร่วมมือระหว่างประเทศควรมีการประเมินผลสำเร็จของ โครงการที่นำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในต่างประเทศ เพื่อเป็นบทเรียน สำหรับประเทศที่จะเริ่มดำเนินการในกลุ่มเป้าหมายที่ 2 รวมทั้งสำหรับประเทศในกลุ่มที่ 3 ที่แสดงความสนใจที่จะนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ต่อไปในอนาคต

4.2.1.4 กรมความร่วมมือระหว่างประเทศควรเป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการ และรวบรวมองค์ความรู้สำหรับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในต่างประเทศได้ โดยการประสานกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน และ ภาควิชาการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

- 1) รายชื่อคณะผู้เชี่ยวชาญ หรือที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ข้อมูลบุคลากรที่มีความรู้ ประสบการณ์ การประเมินกระบวนการ และผลสำเร็จด้านการปฏิบัติตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) หมวดยุทธศาสตร์/สาขาวิชาด้านเศรษฐกิจพอเพียง เช่นการพัฒนา ชนบท การพัฒนาชุมชนและการเกษตร การศึกษา เป็นต้น
- 4) ข้อมูลกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต้นแบบองค์ความรู้/หลักสูตรด้าน เศรษฐกิจพอเพียง

4.2.1.5 ในกรณีของภูมิภาค กรมความร่วมมือฯ ควรเร่งรัดดำเนินการโครงการ ประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภูมิภาคให้เห็นผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว โดยอาจ กล่าวได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมอย่างมาก จากการที่ฝ่ายภูมิภาคต้องการนำแนวคิดปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาหรือกิจกรรมที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย GNH หรือการแปร GNH ไปสู่การปฏิบัติ ขณะที่ ไทยมีจุดมุ่งหมายในการเผยแพร่การประยุกต์ใช้ แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับสากล ถือเป็นประโยชน์ร่วมกันของสองประเทศ และ จากการที่ภูมิภาค มีบริบทที่คล้ายกับไทย อาทิ การมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและเป็นผู้นำ ในการพัฒนาประเทศ การมีความเชื่อตามแนวศาสนาพุทธ มีภูมิสังคมการเกษตร มีความสัมพันธ์ ใกล้ชิดกับไทย และการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยกับภูมิภาคที่มีมาอย่างต่อเนื่อง โอกาสความสำเร็จในนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้จึงมีค่อนข้างมาก และที่สำคัญ คือ การที่แนวคิดความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH) ได้รับการยอมรับในเวทีโลกแล้ว หากการนำ แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้แล้วเห็นผลในเชิงประจักษ์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

จะช่วยสนับสนุนการเผยแพร่แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาอย่างยั่งยืนของไทยในเวทีระหว่างประเทศด้วยเช่นกัน

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

4.2.2.1 ควรมีการสรุปบทเรียนที่ได้รับจากการนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้แล้วและมีผลความสำเร็จเชิงประจักษ์ เพื่อเป็นกรณีตัวอย่างความสำเร็จ (Success Cases) ที่จะนำไปปรับใช้ตามบริบทของแต่ละประเทศหรือแต่ละภูมิภาค และเป็นการแสดงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศ (Aid Effectiveness) ที่ให้ตามความจำเป็น ตามคำขอและต้องสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาของประเทศของประเทศผู้รับ

4.2.2.2 เนื่องจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ มีการดำเนินงานในส่วนงานต่าง ๆ ของกรมความร่วมมือฯ (แยกไปตามภูมิภาค ประเทศที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละส่วนงาน) ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานมีแนวและขั้นตอนเดียวกัน จึงควรมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Workflow) ขั้นตอนการบริหารโครงการ (Project Cycle Management) การใช้ Logical Framework ในการออกแบบวางแผน การติดตามและประเมินผล และเพื่อใช้ในการชี้แจงรายละเอียดการดำเนินงานที่จำเป็นให้แก่หน่วยงานคู่ร่วมมือทั้งไทยและต่างประเทศ ที่แสดงความสนใจในการประยุกต์แนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างชัดเจนและสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง

4.2.2.3) การเตรียมความพร้อมเพื่อสนับสนุนการดำเนินการโครงการ ดังนี้

1) การพิจารณาปรับปรุงระเบียบที่เกี่ยวข้องที่อาจเป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน

2) การเตรียมความพร้อมให้กับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (ปฏิบัติงานระยะสั้น) และอาสาสมัคร หรืออาสาสมัครพัฒนาชุมชนที่จะไปปฏิบัติงานภายใต้โครงการในประเทศที่นำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ โดยประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรหลักที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น มูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงาน กปร. กรมการพัฒนาชุมชน มูลนิธิมั่นพัฒนา เป็นต้น เพื่อมาถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้เชี่ยวชาญและอาสาสมัครก่อนออกไปปฏิบัติงานในต่างประเทศ นอกเหนือจากความรู้ในการวางแผนและบริหารโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศ (Project Management) และ Logical Framework การปฏิบัติงานและปรับตัวข้ามวัฒนธรรม และการมีจิตอาสาสมัคร

3) การร่วมมือกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญในการดำเนินงานขับเคลื่อนแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ เช่น กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย มูลนิธิมหาวิทยาลัย หรือองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งการเชื่อมโยงกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่มีการดำเนินงานวิจัยการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เข้ามาเป็นเครือข่ายสนับสนุนการทำงานมากขึ้น โดยเฉพาะการแบ่งหน้าที่และบทบาท รวมทั้ง การทำงานร่วมกันในโครงการพัฒนาเพื่อให้มีเป้าหมายเดียวกัน โดยอาจพิจารณารูปแบบการจัดตั้งคณะทำงาน หรือคณะกรรมการร่วม

4.2.2.4 ในกรณีของภูฏานถึงแม้ว่าขณะนี้ยังไม่ได้มีการเสนอร่างเอกสารแนวคิดอย่างเป็นทางการ แต่จากการประชุม/หารือ และผลการศึกษาดูงานในประเทศไทย ฝ่ายภูฏานได้แจ้งว่าจะขอรับการความร่วมมือในการดำเนินโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเป็นหมู่บ้านต้นแบบ ก่อนขยายผลไปยังหมู่บ้านอื่นต่อไป ซึ่งหากวิเคราะห์จากข้อมูลและประสบการณ์ของไทยแล้ว ลักษณะของการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบนำร่องที่อาจนำไปประยุกต์ใช้ได้มี 3 รูปแบบ กล่าวคือ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ เกษตรผสมผสานและเกษตรบนพื้นที่สูง โดยทั้ง 3 รูปแบบ มีหน่วยงานหลักของไทยที่มีประสบการณ์ (best practice) และศักยภาพที่จะร่วมพัฒนาและดำเนินโครงการกับภูฏาน ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงาน กปร. และมูลนิธิชัยพัฒนา และมูลนิธิโครงการหลวง เป็นต้น

4.2.2.5 เพื่อเป็นการเตรียมการเมื่อได้รับเอกสารแนวคิดจากภูฏานแล้ว จะใช้กลไกการบริหารโครงการ ซึ่งประกอบด้วย

- 1) การพิจารณาข้อเสนอ/เอกสารแนวคิดโครงการ (Concept Paper)
- 2) การศึกษาความเป็นไปได้และประเมินโครงการ (Fact Finding) โดยจัดคณะผู้เชี่ยวชาญไทยในสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อสำรวจสภาพแวดล้อมและความต้องการในพื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ หารือกับหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องของภูฏาน
- 3) การจัดทำแผนดำเนินงาน แผนงบประมาณ แผนกำลังคน การกำหนดผู้บริหารโครงการ และการเตรียมความพร้อมอื่น ๆ โดยนำข้อมูลจากข้อ 1) และ 2) มาวิเคราะห์และพิจารณาโดยใช้เครื่องมือ Logical Framework
- 4) การจัดทำเอกสารโครงการ (Project Document) เพื่อเป็นเอกสารอ้างอิงร่วมกันในการดำเนินงานตลอดระยะเวลาโครงการ 3-5 ปี ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลภูมิหลังชื่อโครงการ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ผลที่คาดว่าจะได้รับ กิจกรรม แนวทางการมีส่วนร่วมของประเทศผู้รับ แนวทางการบริหารโครงการ และการติดตามและประเมินผล

4.2.2.6 เนื่องจากไทยกับภูฏานมีกลไกการหารือความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในระดับรัฐบาล ที่มีการจัดประชุมทุกปี โดยมี Royal Civil Service Commission (RCSC) เป็นหน่วยงานประสานงานหลักที่เข้มแข็ง ดังนั้น ในการพิจารณาข้อเสนอโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเป็นหมู่บ้านต้นแบบ โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ จึงควรดำเนินการผ่านกลไกที่มีอยู่ และบรรจุไว้ในแผนงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาไทย-ภูฏาน 3 ปี (พ.ศ. 2560-2562) และหยิบยกขึ้นรายงานในการประชุมทวิภาคีไทย-ภูฏาน ระดับรัฐมนตรี เพื่อจะได้เห็นภาพรวมของความร่วมมือที่ไทยให้กับภูฏาน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายและการบริหารโครงการในระดับปฏิบัติต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กองกิจการเพื่อการพัฒนา. วาระการพัฒนาหลังปี ค.ศ. 2015 และการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ. กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2558.

บรรจง อมรชีวิน. การวางแผนและการบริหารโครงการ (Project Planning and Management). ตุลาคม 2557.

รองวุฒิ วิรูปุตร. การสร้างให้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 8, กระทรวงการต่างประเทศ.

ส่วนบริหารงบประมาณ. ภาพรวมงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนการให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการแก่ต่างประเทศ ปีงบประมาณ 2550-2560. กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2560.

ส่วนวางแผนและติดตามผลการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศ ปี 2550-2554. สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2550.

สมส่วน ฮาว. ศักยภาพของไทยด้านความร่วมมือเพื่อการพัฒนาภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 7. กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. แผนยุทธศาสตร์การบูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ. 2557-2560). กรุงเทพมหานคร, 2557.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร, 2550.

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.). เศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดสู่การประยุกต์ใช้ที่ยั่งยืน. มิถุนายน 2552.

สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน. แกนนำกับการขยายผลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบโดยทุนชุมชน. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, มิถุนายน 2557.

อรุณี ไอม์. การประเมินโครงการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ณ เมืองเฮรา ภายใต้ความร่วมมือไทย-ติมอร์ เลสเต. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 8, กระทรวงการต่างประเทศ.

ภาษาอังกฤษ

Brundtland Commission. Report of World Commission on Environment and Development. United Nations, 1987

Development Cooperation Report 2007. Summary–January 2008.

High Level Forum in Paris. Paris Declaration on Aid Effectiveness, 2005

TICA–UNDP. Thailand’s Best Practices and Lessons Learned in Development. Volume 1, Volume 2. Bangkok.

UNDP. Thailand Human Development Report 2007, Sufficiency Economy and Human Development of Thailand. Bangkok.: UNDP, 2007

UNDP. World Happiness Report 2016, United Nations Sustainable Development Solutions Network (SDSN). UNDP, 2016.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

www.chaipat.or.th

www.mfa.go.th/sep4sdgs

www.oecd.org

www.royalprojectthailand.com

www.sdgmovement.com

www.ticathai.gov.net

www.un.org/sustainabledevelopment

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

Concept Paper on Sustainable Community Development Model based on the Application of the Philosophy of Sufficiency Economy

1. Background

Thailand has successfully developed a Community Development Model, known as a “Sufficiency Economy Village”, based on the application of the Sufficiency Economy Philosophy (SEP). Currently, around 24,000 “Sufficiency Economy Villages” across Thailand have achieved their development goals in a sustainable manner and some of which have developed into "learning centers" for sharing their practices and experience.

The goal of the SEP is to create balanced and stable development by developing the ability to cope appropriately with critical challenges arising from a rapidly changing world. This can be done at all levels, from the individual, family and community to society as well as in all sectors of a society from government, business, industry, agriculture and services.

The SEP could strengthen the agricultural sector and food security by increasing the value of agricultural commodities along supply chains and enhancing food security at household and community levels. The SEP also promotes the sustainability of natural resources and environment by enhancing efficient, transparent and equitable natural resources and environmental management system.

Thailand International Cooperation Agency (TICA), Ministry of Foreign Affairs of Thailand, has initiated a project-based program of sustainable development cooperation based on the application of the SEP with some developing countries, namely Lesotho, Timor-Leste, Lao PDR, Cambodia, Tonga and Fiji. The project is to be designed and crafted to the development needs in an identified location, a village or a community. A series of activities will be mapped out to ensure the end results.

Thailand is keen to share its experiences and practices of the SEP as a development approach with other developing countries as “Friends of SEP” in reaching the 17 Sustainable Development Goals (SDGs) of the UN 2030 Agenda for Sustainable Development. TICA is pursuing “SEP for SDGs Partnership” in revitalizing the global partnership for sustainable development or the Goal 17 based on the application of the SEP. By enhancing the “SEP for SDGs Partnership” through South-South and triangular cooperation, Thailand looks forward to working in partnership

with other developing countries including relevant international organizations towards the achievement of the remaining 16 Goals in order to leave no one behind.

2. Project Title

The Establishment of a Sustainable Community Development Model based on the Application of the Philosophy of Sufficiency Economy as an Alternative Model for Sustainable Development.

3. Project Goal

To establish a “Community Development Model” in the partner country.

4. Project Objective

To develop a “Community Development Model” which can be further developed to be a development learning center to other communities in the partner country.

5. Project Outputs

1. Community Development Model is developed in the identified location;
2. Project staffs and local implementing agencies have gained knowledge on community development through the application of the SEP, while respecting local knowledge and wisdom, and are able to maintain the level of balanced, stable, and sustainable development;
3. A learning center on sustainable development is to be developed as a further step for sharing knowledge of the SEP and its application;
4. The initial objectives set for development of the community are achieved leading to the improvement of quality of life with the stability and sustainability of economic returns, harmonization of family, community and society as well as the management of natural resources and environment for the benefit of present and future generations.

6. Project Activities

1. A team of experts will be dispatched to the partner country to conduct the preliminary need assessment. A project site will be identified in consultation with a partner country.
2. A bilateral cooperation framework between TICA and the partner country will be jointly formulated.

3. A group of high-level representatives from the partner country will be invited to join a study visit in Thailand, while government officials from the partner country will be invited to undertake a short-term training course in Thailand.

4. A team of experts and volunteers (optional) will be dispatched to the partner country to help implementing the project in a designated community or village. Equipment and materials will be provided as necessary.

5. The project will be jointly monitored annually during the period of implementation.

6. Partnership Guideline

To ensure a strong sense of ownership and long-term sustainability, the partnership guidelines will be elaborated on voluntary basis.

7. Project Management

7.1 Project Manager

To ensure that the project is completed on time and within budget allocated, a project manager will be appointed by the partner country.

The project manager must be able to oversee the project to ensure that the desired result is achieved, the most efficient resources are used, project staffs are doing their jobs properly and that the project's objectives are met and achieved as planned.

7.2 Counterpart agency and contact person

Thai side: Thailand International Cooperation Agency (TICA)

Coordinator:

E-mail:

Partner country side:

Coordinator:

E-mail:

9. Monitoring and Evaluation

Joint monitoring shall be conducted by the establishment of a Project Steering Committee (PSC), comprising the representatives of the relevant partner agencies from both sides. The PSC shall meet upon agreement.

After completion of the project, evaluation is recommended to ensure the sustainability of the project and to further nourish the global partnership for sustainable development.

ภาคผนวก ข.

สรุปโครงการ“พัฒนาหมู่บ้านต้นแบบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
ณ เมืองเฮรา กรุงดิลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์-เลสเต

ที่มา	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทยและติมอร์ฯ ได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของรัฐบาลไทยแก่ติมอร์ฯ ต่อมากรมความร่วมมือระหว่างประเทศและหน่วยงานไทยที่เกี่ยวข้องได้หารือกับฝ่ายติมอร์ฯ เพื่อจัดทำแผนงานความร่วมมือระยะเวลา 3 ปี และได้เริ่มโครงการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ณ เมืองเฮรา กรุงดิลี
ระยะเวลา	พ.ศ. 2544-2558 งบประมาณ 10 ล้านบาท
วัตถุประสงค์	เพื่อพัฒนาศูนย์เรียนรู้/หมู่บ้านต้นแบบตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและการพึ่งพาตนเอง และพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ด้านส่งเสริมการเกษตรของติมอร์ฯ ให้สามารถถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการผลิตพืชตามแนวทางดังกล่าว
เป้าหมาย	เพื่อมีศูนย์เรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในติมอร์ฯ ณ เมืองเฮรา ประเทศติมอร์ฯ เพื่อเป็นต้นแบบการพัฒนาหมู่บ้านที่สามารถถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรติมอร์
การดำเนินงานโครงการ	
การสำรวจข้อมูล	ส่งผู้เชี่ยวชาญไทย 2 คน ระยะเวลา 1 เดือน
พัฒนาศักยภาพ	- ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ติมอร์ - เจ้าหน้าที่ระดับสูงติมอร์ฯ ศึกษาดูงานในไทย
การพัฒนาหมู่บ้านและถ่ายทอดเทคโนโลยี	- การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบ - การจัดทำแปลงสาธิต - การจัดทำครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง
ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านเกษตร	- วิทยากรก่อนการเก็บเกี่ยว - การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวผักสดการแปรรูปอาหาร
การเกษตรพอเพียง	- การเลี้ยงปลาน้ำจืด - การเพาะเห็ดและการจัดทำแปลงข้าวโพดหวาน
การส่งเสริมการเกษตร	- การอบรมเกษตรกรระหว่างการปฏิบัติงาน - การจัดประชุมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน - การอบรมเกษตรกรในพื้นที่การจัดงานเผยแพร่เทคโนโลยี - การดูงานด้านการส่งเสริมการเกษตรในประเทศไทย
อาสาสมัครไทย	ส่งอาสาสมัครระยะยาวไปปฏิบัติงานโครงการเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการส่งเสริมการเกษตร

ภาคผนวก ค.

สรุปโครงการ “The Sustainable Community Development following SEP approach
ณ หมู่บ้าน Delthota Pahalagama เมือง Kandy และหมู่บ้าน 198 Lakshitha Uyana
เมือง Polonnaruwa” ประเทศศรีลังกา

ที่มา	นาย S.B. Dissanayake รัฐมนตรีว่าการกระทรวง Social Empowerment and Welfare และผู้แทนกระทรวง Primary Industries ศรีลังกาเสนอขอศึกษาดูงานโครงการพระราชดำริตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ผ่านสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงโคลัมโบ
ข้อพิจารณา	การศึกษาดูงานดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาอย่างยั่งยืนของศรีลังกาและสอดคล้องกับสาขาการพัฒนาชนบทภายใต้แผนงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาไทย-ศรีลังการะยะ 5 ปี (2558-2562) จึงได้มีการจัดการศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง ณ ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ จ. นครนายก “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” ณ กลุ่มเกษตรอินทรีย์มวกเหล็ก และศูนย์ OTOP จ.สระบุรี ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ต่อมาในเดือนสิงหาคม 2559 ฝ่ายศรีลังกาได้เสนอร่างข้อเสนอโครงการพัฒนาชุมชนต้นแบบอย่างยั่งยืนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของไทยเพื่อช่วยส่งเสริมการพัฒนาชนบทในศรีลังกา
วัตถุประสงค์	1. เพื่อพัฒนาอาชีพโดยแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในหมู่บ้าน และจำหน่ายในบริเวณใกล้เคียง และในเมืองหลวงถ้ามีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ 2. เพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงโดยลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และพึ่งตนเองได้ในการทำการเกษตรและพัฒนาผลิตภัณฑ์เด่นของหมู่บ้านจากวัตถุดิบในท้องถิ่น 3. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง
ระยะเวลา	3 ปี (พ.ศ. 2560-2562) โดยรัฐบาลไทยสนับสนุนงบประมาณตลอดระยะเวลาโครงการ
การดำเนินงาน	
สำรวจพื้นที่โครงการ	- คณะผู้เชี่ยวชาญจากกรมการพัฒนาชุมชนและกรมความร่วมมือฯ ร่วมสำรวจพื้นที่เป้าหมายและหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของศรีลังกา - ศึกษาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการดำเนินโครงการและสรุปพื้นที่เป้าหมาย
ออกแบบกิจกรรม	- หารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อออกแบบกิจกรรมโครงการ - การวิเคราะห์ด้วยหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไขและจัดทำร่างแผนงานระยะ 3 ปี
วางแผนปฏิบัติงานโครงการ	หารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำร่างแผนงานโครงการ และแผนปฏิบัติการ
การดำเนินกิจกรรม	กิจกรรมที่ 1 การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ด้านการพัฒนาชุมชนของศรีลังกา กิจกรรมที่ 2 การถ่ายทอดความรู้และดำเนินการตามแนวทางของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ชุมชน (โดยผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการฝึกอบรม) กิจกรรมที่ 3 การเพิ่มศักยภาพประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมาย กิจกรรมที่ 4 การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน กิจกรรมที่ 5 การส่งผู้เชี่ยวชาญไทยไปให้คำแนะนำ กิจกรรมที่ 6 การส่งอาสาสมัครด้านการพัฒนาไปปฏิบัติงาน

ภาคผนวก ง.

Logical Framework

for Sustainable Community Development Model based on the Application of the Philosophy of Sufficiency Economy for Sri Lanka at Delthota Pahalagama Village, Kandy and 198 Lakshitha Uyana Division, Polonnaruwa

Narrative Summary	Objectively Verifiable Indicators	Means of Verification	Important Assumptions
<p>(Overall Goal) To improve the quality of life in communities</p>	<p>1. Income per household increased 2. Producer groups' incomes increased</p>	<p>The report on statistics of incomes per household of Sri Lanka</p>	<p>The big picture of Sri Lanka economics has slightly changed</p>
<p>(Project Purpose) To develop local products with higher value added</p>	<p>1. The numbers of high quality and qualified standard products have improved summary and meet with the market demand of both locally and internationally 2. The total revenues gained from improved products are increased 50–100 %</p>	<p>1. The project final report The report on product development</p>	<p>1. The policy on local products development is intently and continuously supported 2. People of Sri Lanka are more favor and support for the local products seriously and continuously</p>
<p>(Outputs) 1. The targeted communities strengthened</p>	<p>The communities are capable to manage change 1.1 The information system of communities is well developed 1.2 Community forum is set for consultation and problem solving 1.3 Community plan is developed</p>	<p>1. The project progress report</p>	<p>1.1 The related organizations are fully participated 1.2 The targeted communities pay attention and coordination to the project</p>

Narrative Summary	Objectively Verifiable Indicators	Means of Verification	Important Assumptions
2. The local products are well developed	1.4 Development groups/ local organization are set up 1.5 The community funds are established 1.6 Community development activities are effectively implemented 2.1 At least 2 products are developed with higher quality and standard per year 2.2 The products are met with the standard and quality as set by Sri Lanka's related organization 2.3 The products certificated standards by Sri Lanka government are attained	2. Project midterm evaluation report	2.1 There are seasonably enough resources for the product development 2.2 The group of producers continuously and seriously maintain the product's standard
3. The local markets are developed to cope with local products expansion	3.1 The numbers of selling points/ places as the local products outlet will be set up within 2018	3. The report on agricultural goods and proceeded products	3.1 The related organization of Sri Lanka effectively and regularly managing local market
4. The participating and related agencies are strengthened	4.1 The organization, local product development staffs and selected stakeholders have capabilities to teach, assist and support the local communities in product	4. The reports of the related organizations	4.1 The related organizations are seriously and continuously supported to the project 4.1 People are

Narrative Summary	Objectively Verifiable Indicators	Means of Verification	Important Assumptions
<p>5. The community learning centers are strengthened</p>	<p>development 4.2 The concerned agencies have capabilities and competencies in transferring knowledge and support to local communities in product development</p> <p>5.1 CLCs are set up as a knowledge based for communities within 2019</p>	<p>5.1 The project Report of CLCs 5.2 The statistic records of visitors access to CLCs</p>	<p>actively utilize the CLCs</p>
<p>(Activities) <u>Output 1 The targeted communities strengthened</u> 1.1 To form the modeled leaders of sufficiency economy “SEP S–M–A–R–T Leaders” 1.2 To drive the community plan (data collection/ community analysis/ community plan/ community plan’s operation/ evaluation and development lesson learn) <u>Output 2 The local products are well developed</u> 2.1 To analyze the community potentials (resources, funds, knowledge, culture,</p>			<p>1.1. People in communities continuously cooperate 1.2. Community leaders continuously and seriously cooperate and support the project 2.1 Local people are strongly comply to the leading group</p>

Narrative Summary	Objectively Verifiable Indicators	Means of Verification	Important Assumptions
<p>foundation) and market/customer demands</p> <p>2.2 To select the interested/ volunteered to join and develop group systems</p> <p>2.3 To set up business's plans of groups</p> <p>2.4 To develop the products as market demands and to get qualified as standard of Sri Lanka existed or decided</p>			
<p><u>Output 3 The local markets are developed to cope with local products expansion</u></p> <p>3.1 To survey and to evaluate local market's potentials existed</p> <p>3.1 To study market opportunities</p> <p>3.2 To develop local shops</p> <p>3.3 To create activities for promoting sales</p> <p>3.4 To expand selling opportunities</p> <p>3.5 To evaluate</p> <p><u>Output 4 The participating and related agencies on local product development are strengthened</u></p> <p>4.1 Related and targeted agencies</p> <p>4.2 To decide frame and model of work</p>			<p>3.1 The related agencies have untidy supported the community infrastructure (water, electricity, road), funds and regulations which help to set up the market and promote marketing campaign</p> <p>4.1 The related personnel are not often changed</p> <p>4.2 The related officials</p>

Narrative Summary	Objectively Verifiable Indicators	Means of Verification	Important Assumptions
<p>4.3 To strengthen agencies/ personnel</p> <p><u>Output 5 The Community Learning Centers (CLCs) are strengthened</u></p> <p>5.1 To provide buildings and community learning centers (CLCs)</p> <p>5.2 To appoint the committee (at least 7 people)</p> <p>5.3 To collect data and knowledge</p> <p>5.4 To provide experts (local scholars and professionals)</p> <p>5.5 To formulate the courses</p> <p>5.6 To create the educational activities (training, observing and demonstrating)</p> <p>5.7 To evaluate the overall operation of the CLCs</p>			<p>have continuously followed the progress plan up to the end</p> <p>5.1 CLCs are supported continuously</p> <p>5.2 Development, knowledge and experts are continuously provided in CLCs</p> <p><u>(Pre-condition)</u></p> <p>1. Project plan has to be officially approved from both Thailand and Sri Lanka</p> <p>2. The project budget is approved and supported</p>

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางชรินทร์ทิพย์ ยศธแสนย์
ประวัติการศึกษา	- ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง - รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารจัดการสาธารณะ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2534 เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ 3 สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2535-2544 เจ้าหน้าที่วิเทศสหการ 3-5 กรมวิเทศสหการ สำนักนายกรัฐมนตรีนคร พ.ศ. 2544 เจ้าหน้าที่วิเทศสหการ 6 กรมวิเทศสหการ สำนักนายกรัฐมนตรีนคร พ.ศ. 2551 นักวิเทศสหการชำนาญการ 7ว สำนักงานความร่วมมือ เพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ พ.ศ. 2559- ปัจจุบัน นักวิเทศสหการชำนาญการพิเศษ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ
ตำแหน่งปัจจุบัน	นักวิเทศสหการชำนาญการพิเศษ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ